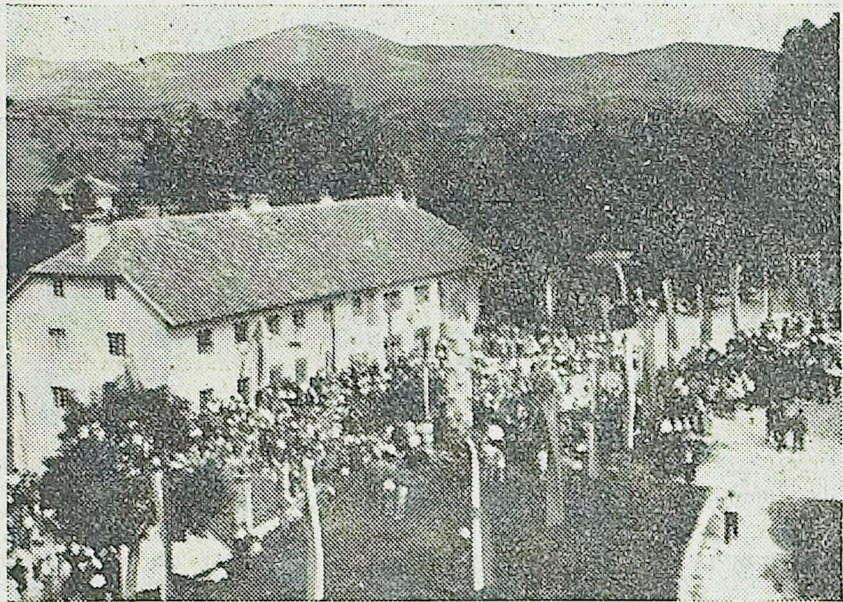

Izhaja vsak petek. Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Ivan Renko. Izdaja časopisno založniško podjetje »Slovenski Jadran« v Kopru. Uredništvo in uprava v Kopru, Santorjeva ul. 26, tel. št. 170. Tiska tiskarna »Jadran« v Kopru. Posamezni izvod 10 din. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Celoletna naročnina 500, polletna 250, četrtletna pa 130 din. Za inozemstvo letno 1000 din ali 3 in pol dolarja. Bančni račun 65-KB-1-Z-181.

ZA
VSAKO PRANJE

Proslave Dneva vstaje v Prestranku se je udeležilo nad 3000 ljudi

Ustanovni občni zbor Zveze zadružnic v Kopru

Vloga žena v preobrazbi našega kmetijstva

V torek dopoldne se je zbralo v Kopru 73 delegatk žen zadružnic iz vseh zadrug, ki so vključene v okrajno Zadružno zvezo v Kopru. Delegatke so se sestale na pobudo svojega iniciativnega odbora, da bi ustanovile svoj okrajni odbor. Razen delegatk so se udeležili občnega zbora še zastopnica republiškega Zavoda za napredek gospodinjstva, zastopnica goriške okrajne Zveze zadružnic, zastopnik OK ZKS, predsednik okrajne Zadružne zveze in drugi.

Ustanovni občni zbor je otvorila predsednica iniciativnega odbora Penko Milošja, ki je v kratkem nagovoru pozdravila delegatke, zastopnike oblasti in javnega življenja. Nato je tov. Aljancič Marija podala poročilo iniciativnega odbora, v katerem se je dotaknila celotne problematike naših žena na vasi in njihove vloge, ki jo imajo pri graditvi socializma na vasi in pri preobrazbi našega kmetijstva. Predvsem je poudarila osnovno vlogo zadružništva, t. j. krepitev socialističnih pozicij na vasi, ki bodo postopoma spremenile gospodarsko strukturo naših delovnih ljudi ter jim pomagali ne samo do višje življenjske ravni, temveč tudi do socialističnih odnosov.

Novi ukrepi v gospodarstvu so postavili naše zadružništvo še pred večje odgovornosti. Ti ukrepi zahtevajo enotno gledanje in enotno obravnavanje nalog, ki jih je treba izvajati. Nujno je, da so si tudi žene na jasnem, da nove organizacijske oblike, ki se danes uvajajo v našem zadružništvu, se uvajajo zaradi tega, da bi žene s svojo dejavnostjo služile kmetijskim za-

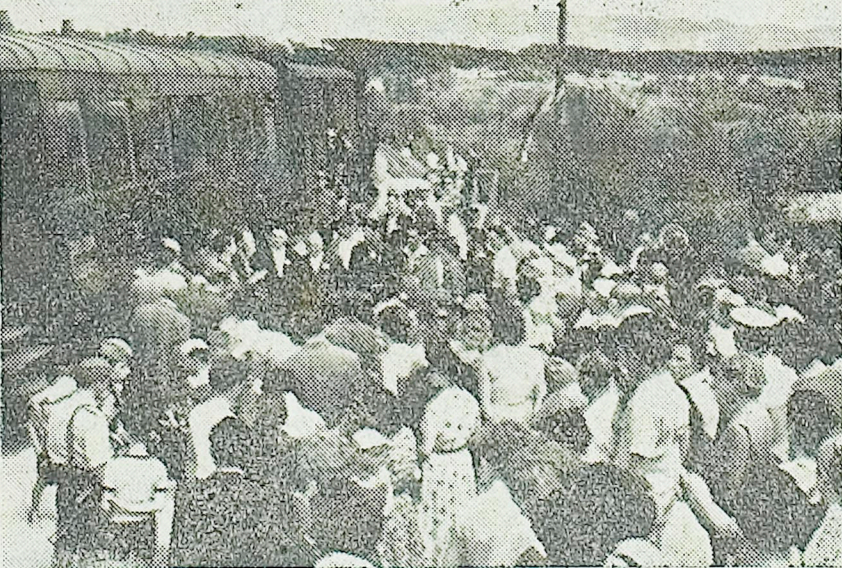
drugam za njihov nadaljnji razvoj in hitrejšo zraščanje v močne socialistične organizacije na vasi. Že na ustanovnem kongresu Zveze ženskih društev Jugoslavije so si žene postavile kot najvažnejše vprašanje delo z ženami na vasi. Sprejele so sklep, da bodo v prvi vrsti delale z ženo — proizvajalko, ker je dejanska žena na vasi v prvi vrsti proizvajalka. Toda potrebno jo je vključiti v zadružne organizacije, kjer bo lahko sprostila vse svoje sile in znanje. Kmetijska vprašanja so kmečkim ženam pač najbližja, zato jih je možno prav na tem področju najbolj aktivizirati in preko teh dejavnosti vzbuditi pri njih zanimanja tudi za druga vprašanja. Osnovna naloga Zveze zadružnic je torej splošno družbeno in politično aktivizacija kmečkih žen. Razširiti je potrebno obzorje naših žena in vzbuditi pri njih zanimanja, kako bodo izboljšale kmetijsko proizvodnjo in si na ta način ustvarile gmočno osnovo za življenje doma in družine. Vzporedno s tem pa ji je potrebno vzbuditi tudi zanimanje za skupna vprašanja.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Mladina hrvatske Istre na Brkinski cesti

Te dni se je pridružila ljubljanski, mariborski in celjski mladinski delovni brigadi ter ilirsko-bistriški četi, ki že nekaj dni gradijo Brkinsko cesto, še I. istrska brigada. V njej je 60 brigadirjev iz Pulja in okolice.

Doslej so mladinci gradili usek v dolžini 200 metrov in izkopali več tisoč kubičnih metrov zemlje ter začeli s tlakovanjem. Brigade presegajo norme 70 do 80 odstotkov. Zaradi prekoračenja norme ter kvalitetnega tlakovanja je bila proglašena Celjska brigada za udarno, druge pa so bile pohvaljene. Okrog 50 brigadirjev je dobilo pismene diplome za uspešno delo na gradbišču in za dobro urejeno taborišče. (Nad. na 2. strani)

Tudi v Kopru na Krasu so slovesno proslavili Dan vstaje. Ob tej priložnosti so odprli novo vaško kopalnico in izročili prometu železniško postajališče, kjer so vaščani dočakali in pozdravili prvi vlak, ki se je tu ustavil. Slovesnost je začel predsednik vaškega odbora SZDL, nakar sta imela krajše govore predsednik Upravnega odbora železnice za Slovenijo Anton Bezjak in predsednik občinskega odbora SZDL Avgust Kodrič.

Prebivalci Koprive so se nad 50 let potegovali za postajališče, vendar se jim je šele sedaj izpolnila ta želja. Tako kopalnico kot postajališče so vaščani uredili s prostovoljnim delom.

Ob zaključku proslave so položili vence pred spomenik padlih v NOB, ob katerem je spregovoril o pomenu praznika predsednik občine Sežana Alfonz Grmek.

Veličastne proslave Dneva vstaje

Na večer pred Dnevom vstaje slovenskega ljudstva so zagoreli kresovi na Primorskem. Partizanske patrulje so krenile na pot — obiskale so grobove padlih borcev za svobodo in se sestale v krajih, kjer so bile veličastne proslave 22. julija.

Postojncane je v nedeljo v zgodnjih jutranjih urah prebudila godba, ki jih je vabila na trg Padlih borcev. Tam je bil zbor partizanskih patrulj. Po zboru so položili vence pred spomenik padlih. Republiški poslanec Marijan Garzaroli je zbranim govoril o pomenu Dneva vstaje, četa garnizona JLA v Postojni pa je izstrelila častno salvo v počastitev njih, ki so padli za svobodo.

Po končani svečanosti v Postojni so patrulje v spremstvu mladincev-pripadnikov predvojaške vzgoje s sodelovanjem partizanskih čet iz Postojne, Planine, Pivke, Hruševja in Podgore uprizorile partizanski napad na Prestranek. Ob 15. uri pa so vse patrulje, formirane v partizanski odred, krenile v Prestranek, kjer so prisostvovali odkritju spomenika. Godba JLA postojnskega garnizona je številni množici in predstavnikom oblasti, svojem padlih borcev in članom mladinskih delovnih brigad iz Prema zaigrala

pozdravno koračnico. Na častni tribuni so bili predsednik okrajnega odbora ZB in ljudski poslanec Anton Ukmar, Julij Titel, podpredsednik OLO Koper Franc Klobučar, zvezni poslanec zbora proizvajalcev Andrej Janežič, republiški poslanec Marijan Garzaroli, predsednika ObLO Postojne in Pivke Jože Baša ter Milan Zakrajšek ter številni predstavniki družbenih organizacij, podjetij in ustanov.

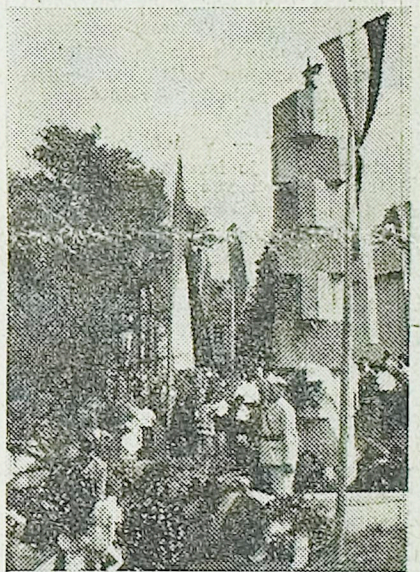
Slavnostni govor je imel predsednik ObLO Postojna Jože Baša, ki je omenil, da je v NOB sodelovalo 162 vaščanov, od teh pa je 34 darovalo življenje. Ob odkritju spomenika je četa garnizona JLA izstrelila častno salvo, navzoči pa so položili 22 vencev.

Veličastna proslava Dneva vstaje v Prestranku, ki je bil slavnostno okrašen, bo brez dvoma ostala v najlepšem spominu vsem udeležencem. Bilo jih je okrog 3000, med njimi 500 partizanskih borcev ter aktivistov, med katerimi je bilo večje število žena, ki so se udeležili partizanskega pohoda.

V Kopru je na večer pred praznikom priredil koncert moški pevski zbor DPD Svoboda, pod vodstvom Ivana Šeka. Številnim udeležencem proslave, ki je bila na

Trgu Revolucije, je govoril sekretar okrajnega odbora SZDL Ivan Mavsar. Z živo besedo je orisal borbo slovenskega ljudstva za svobodo. Naslednjega dne pa je bila osrednja proslava koprške občine na Socerbu. Nastopil je 24-članski pevski zbor iz Ospa. Zapeli so več partizanskih, narodnih in umetnih pesmi, sodelovali sta godbi na pihala iz Ospa in Čežarjev-Pobegov, dva pripadnika JLA — graničarja pa sta recitirala Čopičeve pesmi. O pomenu dneva je več stoglavni množici govoril nekdanji član oblastnega komiteja za Istro Ivan Cah-Iskra. Po svečanem delu so priredili okrajno strelsko množično tekmovanje.

V Sežani so zvečer pred praznikom slavnostno okrasili mesto z zastavami. Na svečani akademiji je govoril predsednik občine, ljudski

Spomenik padlim v Prestranku

poslanec Alfonz Grmek, ki je v prisrčnem nagovoru obudil spomine na borbo slovenskega ljudstva za narodne in socialne pravice ter naše napore pri utrjevanju notranjepolitičnega in meddržavnega življenja. Po govoru je bil koncert orkestra DPD Svoboda, mešanega pevskega zbora ter recitatorjev. Ob Dnevnu vstaje je bila v Sežani svečana komemoracija s polaganjem vencev na grob padlih partizanov.

Prebivalci divjaške občine so počastili 22. julij v Matavunu. Pričakali so partizanske patrulje, ki so se tej vasi približale s treh strani in spotoma uprizorile napad na vas. Pri tej akciji je sodelovalo okrog 60 bivših borcev. Sledilo je polaganje vencev pred spomenikom padlih partizanov, nato pa nagovor tajnika občinskega odbora ZB Milka Strajnerja. Dijaki - srednješolci iz Divače in okolice so priredili kulturni program z zbornico in solo recitacijami, desetina pionirjev-gasilcev v uniformah pa je izvedla vajo z ročno brizgalno. Na proslavi je sodeloval tudi mešani pevski zbor DPD Svoboda iz Divače.

Veličastna je bila tudi proslava Dneva vstaje v Ilirski Bistrici. Sekretar občinskega komiteja Anton Dovgan je v svojem govoru omenil velike žrtve, ki jih je ljudstvo ilirsko-bistriške občine dalo za osvoboditev. Obudil je spomin na številne fašistične požige in na ubijanja najboljših antifašistov te občine.

Tudi Pirančani so počastili Dan vstaje. Na Tartinijevem trgu so priredili koncert, na katerem sta sodelovala orkester in pevski zbor piranskega kulturno prosvetnega društva.

Občni zbor CMD Izvoljen novi pokrajinski odbor

V Kopru je bil v torek občni zbor Pokrajinskega odbora Ciril-Metodovega društva Slovenije, ki je bil združen s proslavo Dneva vstaje in s počastitvijo 50-letnice smrti Simona Gregorčiča ter 100-letnice rojstva Antona Aškercar. Prisostvovalo je veliko število duhovnikov iz koprškega okraja, članov CMD in predstavniki pokrajinskih odborov tega društva iz vseh krajev Slovenije. Uvodoma je predsednik okrajnega odbora Ciril-Metodovega društva Milko Margon govoril o zaslugah katoliških duhovnikov, ki so v Slovenskem Primorju in Istri v težkih

dneh fašistične okupacije širili med prebivalstvom slovensko besedo ter se po vseh svojih močeh trudili, da bi bil ta kos naše domovine priključen matični državi. V nadaljevanju je poudaril skrb ljudske oblasti za reševanje nekaterih njihovih problemov, posebno s področja socialnega zavarovanja in izrazil prepričanje, da bodo tudi v prihodnje našli polno razumevanje za svoje delo.

V imenu okrajnega odbora SZDL in v imenu Okrajnega ljudskega odbora Koper je občni zbor pozdravil tajnik OLO Črtomir Kolenc. Na kratko je orisal pomen naše revolucije in sedanje socialistične graditve domovine, politične in gospodarske uspehe, ki smo jih že dosegli, težnjo po mirnem sožitju z vsemi naprednimi silami na svetu, ter v tej zvezi poudaril pomen Ciril-Metodovega društva, ki s svojim delom lahko pomembno prispeva k splošnim naporom našega ljudstva za izgradnjo novih človečanskih, socialističnih odnosov v družbi in s tem k izboljšanju življenjske ravni.

Zasavski pokrajinski pevski zbor CMD je nato zapel nekaj umetnih slovenskih pesmi, član društva Alojz Kocjančič, domačin iz Slovenske Istre, pa je recitiral svoje narodnostno občutene pesmi, posvečeni Istri. Zatem je govoril o deležu naprednih, narodnostno zavdnih slovenskih duhovnikov za razvoj naše kulture, ki je bil v preteklosti pomemben, nato pa o življenju in delu pesnikov Simona Gregorčiča in Antona Aškercar.

Po tem referatu so izvolili nov Pokrajinski odbor CMD za področje sedanjega koprškega okraja, ker se je dosedanji Pokrajinski odbor, ki je bil za vso Primorsko zaradi boljšega načina dela razdelil v goriške in koprškega. Za predsednika koprškega pokrajinskega odbora so izvolili Alojza Kocjančiča.

Ob zaključku lepo uspele proslave in občnega zbora so vsi udeleženci zapeli državno himno.

Sprejem POSVETU

Predsednika Tita in njegovo soprogo so prirčno sprejeli na grškem otoku Krfu. Tja sta prispela v torek na povabilo grškega kralja Pavla in kraljice Frederike. Razen kraljevskega para, članov kraljevske rodbine in predstavnikov oblasti je sprejela predsednika Tita in njegovo soprogo tudi velika množica prebivalstva, ki je priredila jugoslovanskim gostom navdušene ovacije. Predsednik Tito je v Grčiji na privatnem obisku. Kljub temu predvidevajo, da bo imel na otoku razgovor z grškim ministrskim predsednikom in z zunanjim ministrom.

Prijateljstvo med Jugoslavijo in Kambodžo bo koristilo popuščanju napetosti v svetu. Tako je izjavil voditelj vladne delegacije Kambodže princ Sihanuk ob odhodu iz naše države, kjer se je mudil več dni. Razgovori s predsednikom Titom in z drugimi voditelji — je dejal princ Sihanuk — so me prepričali, da je potrebno vzdrževati čim tesnejše odnose med našima deželama.

Vladna delegacija Kambodže se je razgovarjala v Jugoslaviji o uditvi prijateljskega sodelovanja med obema državama ter o medsebojnih gospodarskih stikih. V zvezi s tem je Jugoslavija izrazila pripravljenost, da v mejah

možnosti pomaga pri gospodarski izgradnji Kambodže.

Zahodna Nemčija pripravlja nov predlog o združitvi dežele in o vprašanju razorožitve. To je pred dnevi izjavil novinarjem zahodnonemški kancler Adenauer. Pri tem je ponovil zahodno tezo, da je vprašanje združitve Nemčije tesno povezano z vprašanjem razorožitve. Kakšni naj bi bili ti novi predlogi, še ni znano, vendar je malo verjetno, da bi prišlo do sporazuma, če bo Nemčija vztrajala le na teh načelih. Sovjetska zveza zastopa namreč stališče, da je vprašanje razorožitve tako važno, da njegovo rešitev ne bi smeli pogojno vezati na nobeno pereče mednarodno vprašanje, vključno z združitvijo Nemčije.

ZDA in Velika Britanija ne bosta pomagali Egiptu pri izgradnji asuanskega jez. Sklep sta utemeljili z egiptovskimi gospodarskimi težavami, vendar v Egiptu menijo, da gre za politično represalijo na račun egiptovsko-čehoslovškega sporazuma o pošiljkah orožja. Medtem se vse bolj širijo glasovi, da bo Egiptu pomagala Sovjetska zveza, v kolikor bo le-ta zaprosil za pomoč. Predstavnik Mednarodne banke pa je izjavil, da bodo Egiptu pomagali, ko bo napočil ugodnejši trenutek.

Odstranjanje posledic kršitve zakonitosti na Madžarskem je že zelo napredovalo. Tako je rečeno med drugim v resoluciji, ki so jo sprejeli ob zaključku plenuma CK Partije madžarskih delovnih ljudi. Rehabilitirali so okrog 470 ljudi, med njimi več bivših članov in kandidatov CK. Pretežni del resolucije obravnava ideološka vprašanja. V zvezi s tem so poudarili zlasti sklepe XX. kongresa KP SZ, ki so prišli do izraza tudi na Madžarskem, kjer so začeli odločneje demokratizirati državno življenje. Odstranili bodo vse pojave pretirane centralizma in vključili široke plasti delovnih ljudi v razpravo o načrtu drugega petletnega gospodarskega plana. Ta plan predvideva med drugim povečanje industrijske proizvodnje za okrog 50 odstotkov, kmetijske proizvodnje pa za okrog 27 odstotkov. Zelo pomemben je tudi sklep plenuma, da bodo predlagali vladi zmanjšanje madžarskih oboroženih sil za 15.000 oseb.

Resolucija plenuma govori tudi o odnosih z Zvezo komunistov Ju-

goslavije in poudarja željo, da bi se odnosi med obema partijama poglobili. Normalizacijo jugoslovansko-madžarskih meddržavniških odnosov pa označuje kot najpomembnejši dogodek zadnjih mesecev.

O upostavitvi novih odnosov z Zvezo komunistov Jugoslavije so govorili tudi na Kongresu KP Francije. Mi globoko obžalujemo napake in neupravičene obdolžitve — je rečeno med drugim v zaključni resoluciji — ki so spravile jugoslovanske tovariše, ves socialistični tabor in celotno mednarodno delavsko gibanje v težaven položaj. CK KP Francije je že storil upravičene korake pri ZK Jugoslavije z namenom, da bi upostavili nove odnose v skladu z interesi mednarodnega delavskega gibanja in miru.

Med najvažnejšimi sklepi kongresa je predlog o organizaciji komunistične mladine in odprto pismo vsem članom francoske socialistične stranke s pozivom na enotnost akcije in ustanovitev Ljudske fronte.

Britanski predsednik vlade Eden je te dni podrobno obrazložil zunanjo politiko svoje vlade. Predvsem je poudaril, da se je nevarnost vojne zmanjšala in da Velika Britanija proučuje možnosti omejitve atomskih poskusov. Glede Nemčije in Cipra bo ostala britanska politika nespremenjena. V razpravi so sodelovali tudi laburistični poslanci, ki so zlasti poudarili nujnost sprejema LR Kitajske v Združene narode ter sklenitev evropskega varnostnega pakta.

Brionski mirovni sestanek

Sestanek treh državnikov na Brionih je bil dogodek, ki ga moremo s svetlimi črkami vpisati v stavbo mednarodnega prizadevanja za mir in mirno sodelovanje med narodi. Srečali so se trije državniki, ki jih povezujejo enaki pogledi na sedanjí razvoj mednarodnih odnosov in prirčno osebno prijateljstvo. Zato so lahko Tito, Naser in Nehru odkrito in podrobno razčlenili pereča mednarodna vprašanja in dodali k dosedanjim še eno veliko pobudo za boljše razumevanje med narodi.

Miru ni mogoče doseči z razkosavanjem, marveč s težnjo po kolektivni varnosti in svetovnem obsegu in z razširitvijo področja svobode, kakor tudi z odpravo nadvlade ene dežele nad drugo — je rečeno v skupni izjavi. Ni pa dovolj samo z besedami zavzemati se za mir, marveč ga je treba tudi ustvarjalno graditi. Jugoslavija, Indija in Egipt so to že večkrat dokazale s svojo politiko aktivnega sožitja, kar že samo po sebi zanika »blokovanje«. Nasprotniki take politike so namreč začeli trditi, da neke skupine držav hočejo vzpostaviti »tretji nevtralistični blok«. Ljudje s takimi pogledi si pač ne morejo predstavljati izvenblokovskega sodelovanja držav. Skupna izjava Tito-Nehru-Naser je jasno povedala, da je namen treh držav le vsklajevati napore za udržitve miru v svetu. Taka načela pa ne

ustvarjajo, temveč rušijo blokovske pregrade.

Izjava obravnava tista vprašanja, kjer je nevarnost zaostritve največja in kjer so doslej najmanj izkoristili možnosti za sporazumno rešitev. To velja zlasti za vprašanje razorožitve, za vprašanje združitve Nemčije, za položaj na Srednjem vzhodu in za sprejem LR Kitajske v Združene narode. Napredek v smeri razorožitve je nujno potreben — je rečeno v skupni izjavi — za zmanjšanje strahu pred spopadi. Ta napredek je treba predvsem doseči v okviru OZN in obsegi mora tako atomsko in termojedro orodje, kot tudi klasično orožje. Eksplozije orožja za množično uničevanje, celo tiste v poskusne namene, je treba prekiniti, ker vsebujejo možno nevarnost za človeštvo. Jedrsko energijo pa je treba v prihodnje uporabljati izključno v miroljubne namene.

Glede Nemčije in Srednjega vzhoda so trije državniki ponovno zadržili, da je treba vprašanje Nemčije rešiti v skladu z željami nemškega naroda prek sporazumov, doseženih na miroljubnih pogajanjih, vprašanje Srednjega vzhoda pa je treba urediti ob upoštevanju zakonitih gospodarskih koristi in na temelju svobode zainteresiranih narodov. Trije predstavniki vlad so tudi izrazili svoje prepričanje, da mora biti LR Kitajska zastopana v Združenih narodih in da brez njenega sodelovanja ni mogoče urediti vprašanj Daljnega vzhoda. Sodijo tudi, da je treba v Združene narode sprejeti vse dežele, ki so posile za članstvo in imajo za to pogoje v smislu Ustanovne listine.

Trije državniki so obravnavali tudi položaj v Alžiru. V svoji izjavi so izrazili simpatije do želje alžirskega ljudstva po svobodi. Čeprav živi v Alžiru pomembno številno prebivalstvo evropskega porekla, katerih koristi je treba zaščititi, ne bi smelo to preprečevati priznanja zakonitih pravic Alžircem. Trije predsedniki vlad so toplotno pozdravili vse napore, da bi našli pravično in miroljubno ureditev, zlasti pa da bi prekinili srdite spopade na tem področju in da bi začeli pogajanja.

Brionsko izjavo je pozdravilo vse svobodoljubno človeštvo in ves svetovni napredni tisk, kot nov prispevek k miroljubnim prizadevanjem v svetu. Le redki so bili, ki so hoteli pripisati brionskemu mirovnemu posvetu drug namen, kot ga je imel. Med njimi sodijo tudi nekateri pariški krogi, ki jim ni všeč obsojanje kolonializma in ki pripisujejo izjavi, da hoče »internacionalizirati« alžirsko vprašanje.

MLADINA HRVASKE ISTRE NA BRINSKI CESTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Če bo ugodno vreme, bodo brigade presegle plan dela, ki sta ga predvidela strokovno vodstvo in štab brigad. Preseganje norm spodbuja tekmovanje za prehodno zastavico najboljših enot. Pri delu jim dela dokaj preglativ teren, vendar pa brigadirji, čeprav še nezkušeni z vso zagrizenostjo in delovnim poletom premagujejo vse težave.

Delo mladinskih delovnih brigad, ki je bilo spočetka sprejeto pri nekaterih prebivalcih z nezaupanjem, dobiva iz dneva v dan vedno večji ugled. Vaščani spoznavajo, da je 260 mladih brigadirjev v tem kratkem času napravilo več, kot so v istem časovnem obdobju pred leti naredili delavci, ki so bili za delo plačani. Zato rade volje dajo brezplačno na razpolago svoja zemljišča in dovoljujejo sekanje sadnega drevja tam, kjer je trasa nove ceste. Zavedajo se, da jim bo ta cesta nudila veliko korist v njihovem nadaljnjem gospodarskem razvoju. Predsednik vaškega odbora Ivan Seles pa je pohvalil tovariške odnose med brigadirji in prebivalci. Vaščani pomagajo s preskrbo, s prehrano, brigadirji pa pri sušenju sena in pri drugih poljskih opravilih.

V počastitev Dneva vstaje so priredili slavnostno akademijo. Po govoru komandanta Zdravka Trohe so izvedli kulturno-umetniški nastop, nato pa se zbrali ob tabornem ognju.

Vnebojvestah

LONDON — Tednik »Empire News« piše, da je britanska kraljica prejela uradno povabilo, naj skupno z edinburškim vojvodom obišče Moskvo. Datum obiska še ni določen, vendar je sovjetska vlada sporočila, da bi bil ugoden čas sredi prihodnjega leta.

BOMBAY — V noči od sobote na nedeljo je izredno močan potres prizadel več krajev zahodne Indije, zlasti ozemlje od Bombaya do Pakistana. Nekatera naselja so porušena do tal. Najbolj je bilo prizadeto mesto Anjar in okolica, kjer je prizadetih okoli 12.000 tisoč ljudi. Potresne sunke so čutili tudi v Grčiji.

RIM — Italijanski železničarji so organizirali enodnevno stavko, ker vlada ni sprejela njihovih zahtev o večjih plačah in boljših delovnih pogojih. Od torka na sredo je bil za 24 ur ustavljen ves železniški promet. Sodijo, da je sodelovalo v stavki 160.000 ljudi.

WASHINGTON — Ameriški senat je sprejel osnutek resolucije, v kateri ZDA nasprotujejo spremembam kitajskega predstavnika v OZN. Predstavniški dom je predlog potrdil.

NIKOZIA — Vrhovno britansko sodišče na Cipru je odklonilo prošnjo za pomilostitev na smrt obsojenih grških rodoljubov.

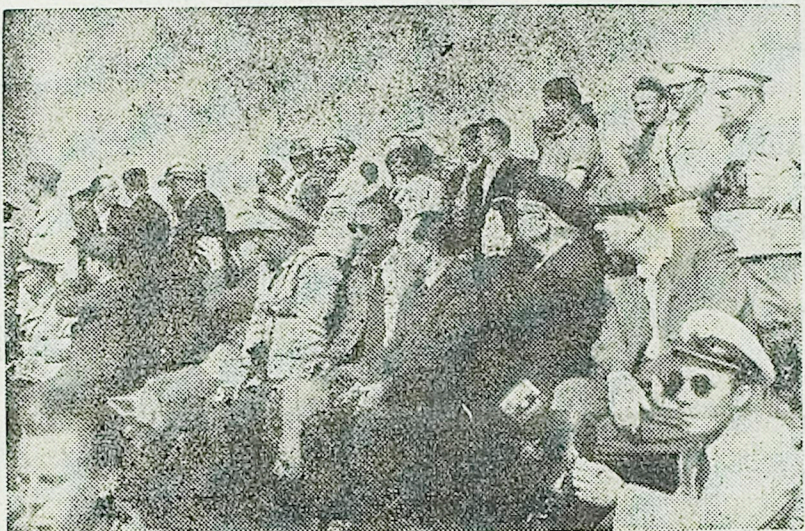
TEHERAN — Po uradnih podatkih so velike poplave v Iranu terjale 31 smrtnih žrtev. Posebno prizadet je osrednji del dežele. Prebivalstvu ogroženih predelov pomaga tudi armada.

HELSINKI — Na Finskem je imel sestanek evropski urad svetovne zdravstvene organizacije. Govorili so predvsem o oskrbi Evrope z vodo. Sestanka so se udeležili delegati iz 22 držav.

WASHINGTON — Ameriška vlada je uradno sporočila, da je na Pacifiku končala vrsto letošnjih poskusov z jedrskim orožjem. Sporočilo poudarja, da so dosle napredek v zmanjšanju nevarnosti zaradi smrtonosnega atomskega pepela.

BEOGRAD — Skupina jugoslovanskih strokovnjakov za agrokemijo bo sodelovala na šestem kongresu mednarodnega centra za umetna gnojila v Parizu.

PRAGA — Mednarodni gozdarski seminar, ki ga je organizirala FAO, bo trajal do 17. avgusta. Sodelujejo strokovnjaki iz 14 držav, med njimi tudi Jugoslavija.

Prejšnji četrtek in petek, 19. in 20. t. m., je bila nekje v Sloveniji večja skupna vaja pehotnih, tankovskih, artiljerijskih, aviacijskih in drugih enot JLA. Zanimivi vaji večjega obsega je prisostvovalo okoli 300 rezervnih oficirjev iz vse Slovenije na čelu s predsednikom republiškega odbora URO, Viktorjem Avbljem. V spremstvu generalnega podpolkovnika Nikole Karanovića so posamezne faze te vaje opazovali tudi naši najvišji politični in oblastveni predstavniki Miha Marinko, Boris Kraigher, Ivan Maček in Niko Šilih.

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR JUGOPRESA ZA SLOVENSKI JADRAN

Vprašanja atomskega sodelovanja v Evropi

Na kakšni osnovi naj se v prihodnje razvija atomsko sodelovanje med posameznimi deželami? To je zelo zanimiva politična tema, ki je zlasti zadnje čase prav pogostoma predmet žive razprave po vseh evropskih deželah. Za sedaj imamo tri predloge: »Evroatom« ali Združenje šestih zahodnoevropskih držav za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene, »Združene inštitute za jedrno raziskovanje« (Sovjetska zveza in še nekaj vzhodnoevropskih in azijskih držav) in najnovejši predlog sovjetske vlade o ustanovitvi občeevropske organizacije za izkoriščanje atomske energije v nevojne namene.

Vsi trije predlogi imajo pečat časa, v katerem so se rodili, kakor tudi namenov, ki so jih želeli doseči z njimi. Prva dva predloga sta plod nezaupanja in ožine, značilna za dobo ostrih nesoglasij in napetosti med bloki, medtem ko tretji v glavnem izraža današnje mednarodne politične potrebe in težnje.

Te razprave o osnovah sodelovanja na tem področju pa ne pomenijo, da doslej ni bilo nikakršnega sodelovanja. Nasprotno. Atomsko sodelovanje se je začelo že pred leti in se vse bolj razvija, čeprav omejeno izključno le na izmenjavo teoretičnih izkušenj. Prišlo je tudi do precej velike izmenjave delegacij znanstvenikov med zahodnoevropskimi deželami in Sovjetsko zvezo, toda vse to, za začetek sicer velikega pomena, doslej ni pre-

seglo okvirov, ki so jih narekovali politični in strateški interesi.

Preizkusni teren za atomsko sodelovanje je bilo in je praktična uporaba atomske energije v proizvodnji. Toda prav tu gre najteže. Vzpostavitev širše ali ožje osnove za atomsko sodelovanje je namreč neposredno odvisno od politične in strateške orientacije neke dežele in od trenutnih potreb. Zato je tudi toliko predlogov in razpravljanja.

Največ razprav je doslej izzval predlog o ustanovitvi »Evroatoma« in težave izhajajo predvsem od tega, ker ima ta organizacija namen zajeti le šest evropskih držav in ne vse Evrope. Tako naj bi bil Evroatom nekakšen ostanek Evropske obrambne skupnosti, ki je kot zamisel propadla zaradi svoje ozkosti in zaradi svojih organov, ki omejujejo suvereniteto držav članic. Čeprav je bil »Evroatom« zamišljen kot organizacija, ki naj bi predvsem preprečil morebitno samovoljo Zahodne Nemčije na tem področju, ne daje dovolj jamstva, da to nalogo lahko izpolni. Vse te pripombe, skupaj s povezavo »Evroatoma« z določeno politično grupacijo govorijo o tem, da teka organizacija kot osnova za atomsko sodelovanje nima prihodnosti, ker ni v skladu s potrebami, ki jih narekuje težnja po premagovanju razdrojenosti v Evropi in v svetu sploh.

Tudi »Združeni inštitut za jedrne raziskave« v Moskvi funkcionira bolj ali manj na isti podlagi kot je

zamišljen »Evroatom«. Prav tako je njegova pomanjkljivost, da je vezan za določeno politično grupacijo.

Novi sovjetski predlog o ustanovitvi občeevropske organizacije pa nima te negativne karakteristike. Glede na napore in težnje, da se omili blokovska izključnost, je zelo koristno, da se je s to sovjetsko potezo pojavil praktičen predlog, ki ne izhaja iz posameznih regionalnih političnih interesov, ampak upošteva vse evropske dežele ne glede na njihovo družbeno ureditev ali pripadnost tej ali drugi politični grupaciji. To je vsekakor ena med osnovnimi značilnostmi sovjetskega predloga in zasluži, da jo upoštevamo.

Toda čeprav je sovjetski predlog v bistvu pravilen in koristen, je povsem verjetno, da ne bo nalezl na posebno razumevanje prav zaradi časa, v katerem se je pojavil. Lahko namreč trdimo, da ta predlog ne more biti deležen posebne pozornosti v času, ko je potrebno narediti vse, da se čim prej ustanovi in utrdi Mednarodna agencija za izkoriščanje atomske energije v miroljubne namene pri Združenih narodih. Z druge strani pa v Zahodni Evropi, ki ji je sovjetski predlog prvenstveno namenjen, že čutijo, da je predlog politično tempiran na diskusijo o »Evroatomu«. Ta okoliščina lahko povzroči, da ostanejo hladni celo tisti, ki bi bili drugače razpoloženi da o njem razpravljajo.

TABORJENJE MLADINCEV PREDVOJAŠKE VZGOJE V DEKANIH EN DAN Z BODOČIMI ČUVARJI NAŠE DOMOVINE

Za šolskim poslopjem v Dekanih je čez noč zraslo platneno naselje, več kot 70 šotorov je tam. Kogar ob 5. zjutraj zanese pot po glavni cesti, lahko vidi nenavadno vrvenje mladincev, ki goli do pasu in z brisačami v rokah hitijo proti bližnji rečici. Vsako jutro ob tej uri zaživi dekanska cesta: kakih 300 mladincev predvojaške vzgoje koprškega okraja je začelo delovni dan.

Življenje v taborišču poteka prav po vojaško: umivanje, jutranja telovadba, zajtrk, pregled čet in dviganje zastave; dopoldne teoretični pouk in praktične vaje; po kosilu počitek, nato pa kulturno-prosvetno in fizikalno delo. Po večerji je družabno življenje. Sledi zbor čet, spuščanje zastave, ob 21. uri pa »spavanje«. Obleženi v uniforme in s puškami na ramah se seznanijo mladinci pod vodstvom rezervnih oficirjev z ravnanjem z orožjem, z osnovami napada ter obrambe, z obvladovanjem zaprek in s številnimi drugimi vojaškimi veščinami.

»Prve dni nam je bilo težko, še korakati nismo znali in nismo bili vajeni vojaške discipline,« sta dejala Jože Pegan iz Ilirske Bistrice in Emil Orel iz Avberja pri Sežani, »danes, po štirinajstih dneh, pa smo že kar dobri 'vojaki'. V jeseni, ko bomo nastopili službo v JLA, bomo lahko to znanje s pridom uporabili.« Emil Orel je še dodal: »Najrajši bi služil kadrovske rok pri motoriziranih enotah. Pripravljen sem, da bi si svoje strokovno znanje tu dobro izpopolnil in to bi mi zelo koristilo pri mojem poklicu v civilnem življenju.«

Da bi jih videli, kako pozorno poslušajo navodila svojih komandirjev! Marsikateri se pri vaji na terenu tako vživi v vlogo branilca ali napadalca, kot da bi šlo zares. Rezervni kapetan Ivan Mitar pravi, da takega zanimanja in discipline ni pričakoval. Najbolj ga je presenetilo, da mladinci v prostem času ponavljajo vaje in proučujejo sestavo orožja in njegovo uporabo.

Učna ura traja 45 minut. V odmoru so se zbrali okrog rezervnega kapetana prve klase, komandirja II. voda I. čete, Slobodana Kezunovića. Govorili so o pravkar izvajani vaji, nato pa so ga poprosili, naj bi jim pripovedoval o svojih spominih iz narodnoosvobodilne vojne. Z velikim zanimanjem so mladinci, ki so bili v času naše borbe za svobodo še otroci, poslušali pripovedovanje tovariša Kezunovića o partizanskih bojih v Dolenjski, na Kordunu, na Kozari, na sremski fronti; o borbi za osvoboditev Beograda in Trsta.

»Veliko smo se naučili,« je dejal Franc Tomšič iz Ilirske Bistrice, »rečem pa, da je želja vsakega mladina, ki je bil letos na tem taborjenju, da bi naša mladinska organizacija, pa tudi druge, lahko nudile podoben način vzgajanja.

Tega si želi predvsem kmečka mladina, žal pa je bilo na tem področju doslej zelo malo storjenega.«

O prizadevnosti mladincev pa nekaj besed komandanta taborjenja, kapetana I. klase JLA Milana Zdrnje:

»Zelo sem zadovoljen z vsemi tremi skupinami in upam, da tudi pri skupini, ki je prišla včeraj, uspeh ne bo nič manjši. Opazil sem, da taborjenje ne usposablja mladine samo v ravnanju z orožjem, z disciplino in politično orientacijo, da jo pripravlja za lažje vživljanje v vojaško življenje, marveč v veliki meri ustvarja zavest skupnosti in s tem težnjo po vključevanju v družbeno življenje tako na vasi kot v mestu. Veseli me, da si je naša mladina svesta borbenih tradicij jugoslovanskih narodov in se trudi, da jih bo nadaljevala. Vzljubila je ravnanje z orožjem za obrambo domovine in prepiran sem, da se bodo strelske družine v koprskem okraju v kratkem številčno okrepile. Omeniti moram še, da je dobilo okrog 30 mladincev značke za najboljše mladince predvojaške vzgoje, prav toliko jih je pa dobilo pohvale.«

Na taborjenju sodelujejo tudi zastopniki civilne oblasti. Njim je zaupano politično, ljudsko-prosvetno in telesno-vzgojno delo. Vsako popoldne imajo predavanja, športne prireditve, debatne večere, če-

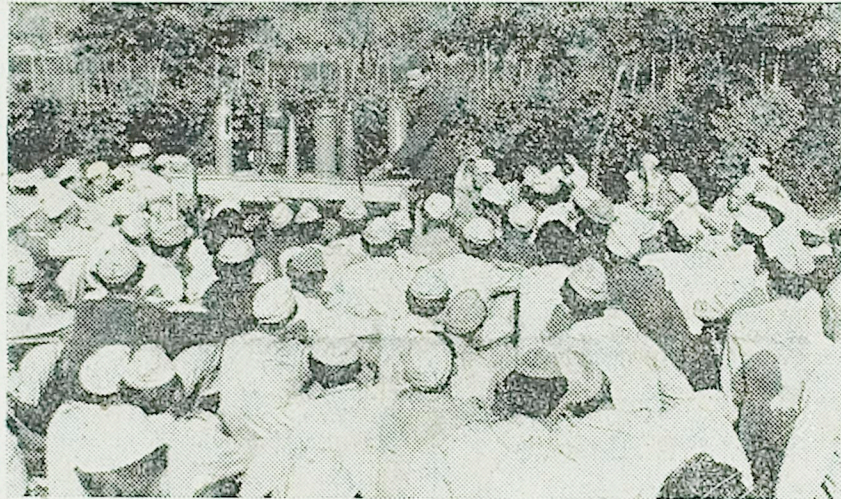
ji, Ocvirkovo igro »Srečno, ljudje« in Držić-Ruplovo komedijo »Boter Andraž«.

Po kosilu je počitek, nato pa fizikultura. Prejšnji teden je nogometna enajstorka Ilirske Bistrice premagala moštvo Divače s 3:2. V orientacijskem krogu okoli Dekanov so se pri iskanju predmetov ter opisu hiše najbolje izkazali mladinci II. čete II. voda komandirja rezervnega kapetana Bjelice. Fizikalni referent Marijan Zerjal je odigral šahovsko simultanko s petnajstimi šahisti.

Ko bi jih videli, s kakšnim navdušenjem mečejo kroglo, izvajajo skoke, igrajo odbojko; za mali roket so skoraj bolj navdušeni kot za nogomet! Razumljivo pa je, da je največ smeha in šal pri kopanju ob ankaranski obali.

»Zdravi so kot dren,« je dejal sanitetni referent Hugo Rues. »Kljub maršem, ki so večkrat naporni, in vročini nihče ne zboli. Kakšen žal ali manjša infekcija, to je vse. Vesel sem, da imam izmed vseh funkcionarjev predvojaškega taborjenja najmanj dela. To je pač znamenje, da je naša mladina zdrava.«

Tovariš Stane Majcen, inšpektor za predvojaško vzgojo pri Okrajnem tajništvu za prosveto in kulturo v Kopru prireja ob večernih urah večkrat na teden debatne večere, na katerih povedo mladinci svoje želje in pripombe v zvezi s

Mladinci pozorno poslušajo predavatelja

stokrat pa tudi gledališke in filmske predstave. Številni predavatelji seznajajo mladince o važnih zunanjih in notranjih političnih vprašanjih, o družbeni ureditvi naše države, v prvi vrsti o delavskem upravljanju, o nalogah kmetijstva, o zdravstvu, o socialistični morali, o vlogi ljudske prosvete in naši družbi, o delu ljudske mladine, o ljudski tehniki itd. V okviru tega učnega načrta so si mladinci ogledali predstave Gledališča Slovenskega Primorja, ki je nastopilo z Bréalovimi »Napoleonovimi huzar-

taborjenjem. Le-te so prav skromne. Udeleženci predvojaškega taborjenja jih skoraj nimajo. Veseli so, da v teh kratkih štirinajstih dneh družijo prijetno s koristnim. Najbolj pa so zadovoljni s hrano. Če jih vprašate, koga izmed »predpostavljenih« imajo najrajši, vam bodo soglasno odgovorili: Stana Mlinarja, našega glavnega kuharja...

Tako živijo mladinci našega okraja v Dekanih in se pripravljajo na služenje kadrovskega roka v Jugoslovanski ljudski armadi.

Taborišče mladincev

Drugi slovenski gasilski festival

Prve dni avgusta bo v Mariboru II. slovenski gasilski festival. Ko so se v preteklosti gasilci sestajali, so taki prireditvi rekli kongres, kjer so na telovadišču nastopali razen domačih tudi tuji gasilci. V tisti dobi so se v takrat najmočnejši gasilski organizaciji prerekli liberalci in klerikalci med seboj, kdo bo imel več vpliva, to je, kdo bo imel več glasov za udržitelj svoje politične stranke. Danes smo s tem opravili. V naši deželi, kjer je politični in gospodarski sistem socialističen, ima gasilstvo svojo posebno vlogo, da obvaruje premoženje splošne ljudske imovine in lastnino naših državljanov in državljanek. Razen tega pa so v mnogih vaseh gasilske organizacije ogromno naredile tudi na kulturno-prosvetnem polju.

Vodstvo slovenskih gasilcev se je že lani odločilo, da organizira II. slovenski gasilski festival v Mariboru, to je v severnem delu naše dežele, kjer je gasilstvo najbolj množično razvito. V Mariboru bo pohitelo iz raznih krajev Slovenije preko 20.000 slovenskih gasilcev. Na tem festivalu bodo gasilci pokazali v svojem obsežnem programu, kako se je razvijalo slovensko gasilstvo pred vojno, zlasti pa v povojni dobi.

Ob tej priložnosti je treba omeniti velik porast gasilskih organizacij v povojni dobi, ko se je število gasilcev več kot podvojilo. Stajerska pokrajina je kar posuta z gasilskimi društvi.

Zal ne moremo reči, da so vsa področja v naši deželi tako na gost posejana z gasilskimi društvi in domovi kot na Stajerskem in na Gorenjskem. Če se ozremo na naše Notranjsko in Primorsko, vidimo, da kljub temu, da živimo že 11 let v svobodni državi, gasilstvo še ni dovolj napredovalo.

Tako imamo na primer v koprskem okraju, kjer je nad 800 vasi in naselij, samo 38 gasilskih društev. Okrajni gasilski voditelji

imajo težko nalogo pri organiziranju, kakor tudi pri političnem in kulturnem delu v gasilskih društvih. Potrebno bi bilo, da bi v bodoče na Koprskem Socialistična zveza pomagala okrajnemu gasilskemu vodstvu. Povsod tam, kjer še ni zajeta kmečka mladina, bi bilo treba organizirati gasilska društva in jim pomagati iz začetnih težav z nasveti glede organizacije, dela itd.

Precejšnje razumevanje za gasilstvo sta pokazala občinska odbora v Ilirski Bistrici in Pivki. Upajmo, da bodo pokazali več razumevanja tudi drugi občinski odbori. Potrebno bi bilo, da bi tudi Okrajni ljudski odbor v Kopru včasih razpravljali o tem, kajti ravno na Koprskem bo treba v bodoče dati več sredstev za nabavo prepotrebnega materiala, kakor tudi za gradnjo gasilskih domov. Razumljivo je, da se koprski okraj bori z različnimi gospodarskimi težavami kot gospodarsko zaostali okraj. Vendar je treba razumeti, da so potrebna določena sredstva, če hočemo imeti obvarovano ljudsko premoženje in dobro preventivno službo.

Potrebno bo tudi večje sodelovanje Rdečega križa, Protiletalske zaštite, posebno z RK pri saniteti, pri malih asanacijah na vasi. Ravno koprski okraj mora narediti še mnogo. Razen gasilskih domov so tu še orodje, vodni rezervuarji, asanacije in kanalizacije, to se pravi, da ima gasilstvo na Koprskem za vrsto let dela, preden bo dohitelo druga, bolj razvita področja. To pa upamo, da se bo zgodilo s pomočjo Socialistične zveze, Okrajnega ljudskega odbora in občin v koprskem okraju.

Naj bo II. gasilski festival, kjer se bo pokazala moč slovenskega gasilstva, za zgled in spodbudo koprskemu in goriškemu okraju, da se bosta dvignila na tisto stopnjo, ki jo zahteva gospodarski, industrijski in splošni razvoj naše dežele.

MATEVŽ HACE

TIMAV ALI REKA?

Članek Franceta Magajne v Slovenskem Jadranu z dne 13. VII. »Ali poznate Gornji Timav?«, mi daje pobudo, da se o naših krajevnih imenih na Slovenskem Krasu obširneje razpišem. To storim tem raje, ker avtor izrecno vabi domače geografe, da povedo svoje stališče. Ker zadnji čas v dnevnem tisku večkrat beremo, da teče v Škocjanske jame Timav (primerjaj n. pr. vse vesti o nedavnem uspelem reševanju jamarjev v tistem delu podzemeljske Reke, ki turistom ni dostopen), je skrajni čas, da ime Gornjega Timava oziroma Reke dokončno načelno rešimo.

Pisatelj Magajna iz Vrem pravilno poudarja, da poznajo domačini le Reko. Vendar se iz bojznosti, da bi Slovence, ki te pokrajine ne poznajo, ime Reke in Reške doline zmedlo, zavzema za novo ime Gornji Timav in Timavsko dolino.

Našemu knjižnemu jeziku je podlaga živa slovenska beseda. V kolikor se je sčasoma ta beseda izmuznula, ker jo je izpodrinila druga tuja, je naša dolžnost, da ji po možnosti zopet pripomoremo do veljave. Zgodovinsko društvo v Kopru, posebej njegov agilni predsednik

Srečko Vilhar, je iz starih arhivov na območnem koprskem področju dognal že marsikatero pozabljeno slovensko krajevno ime in o tem večkrat poročal v Slovenskem Jadranu.

V primeru Reke stari in novi, tako domači kot tuji viri soglašajo s še živim ljudskim poimenovanjem. Vsi zemljevidi navajajo le ime Reka. To ime ima Mercatorjeva karta iz 16. stoletja, ima ga naš Janez Ludvik Schoenleben v svoji latinsko pisani zgodovini Kranjske, nadalje Valvasor in kasneje vsi spisi in zemljevidi do danes. Prav tako so si vsi viri, od najstarejših rimskih in grških, edini v poimenovanju Timava za kratko in močno kraško reko, ki prihaja na dan pri Stivanu. Izjema so le novejši italijanski pisarji in kartografi. Ti so ime naše Reke zatajili in uporabljajo dosledno imeni Timavo superiorem in Timavo inferiorem za Timav. Tem tujim in nam neprijaznim virom, ki so izmaličili nič koliko naših krajevnih imen, pa seveda ne moremo slediti in žrtvovati naše Reke; saj je to ljudsko ime na Krasu, kjer skoraj ni večjih površinskih vodotokov,

tako svojsko, da so to domači in tuji raziskovalci nič kolikokrat posebej poudarili. Reka je tu postala ime za določeno reko. Naj v tej zvezi omenim, da v Dolanah in še kje drugod ta velik vodotok še bolj poznajo pod imenom Velika voda.

Vendar ni na Krasu en sam primer Reke. Pri nas teče Reka tudi po Osapski dolini in pri Dubrovniku prihaja na dan mogočna Rijeka. Da ne bi bilo med temi Rekami zmede — med domačini je ni, ker so preveč narazen — jih v knjižnem govoru in tisku ločimo tako, da jih poimenujemo po odtokih ali krajih. Rijeka je Dubrovačka Rijeka, ona pri Ospi je Osapska Reka, naša pri Vremah pa je Notranjska Reka. Na enak način se razpoznavamo v vseh primerih, kjer gre za isto poimenovanje vodotoka ali kraja. V Sloveniji je nič koliko Bistrice, pa jih med seboj ločimo v Kamniško, Tržiško itd., na kraškem svetu je vse polno obrovov in ponikev, ki so v ljudskem poimenovanju postala lastna imena, podobno je s krajevnimi imeni (n. pr. Laze, Breg itd.) in tudi z imeni gora (Stol, Kobariški Stol, Snežnik, Gorenjski Snežnik itd.).

Gornji Timav torej nima domovinske pravice in ga je treba iz našega častniškega jezika nemu-

doma odstraniti, preden bi prevpil še živo ime Reka. Rešiti je sedaj še vprašanje, kako se naj imenuje dolina ob Reki. V knjižnem jeziku je večkrat v rabi naziv Reška dolina, kdaj tudi naziv dolina ob Notranjski Reki. Živo ljudsko ime je Vremska dolina, toda le za spodnji del doline. Morda bi kazalo to živo ime raztegniti kar na vso dolino ob Reki? Imamo namreč lepe primere, da se rečne doline imenujejo ne samo po vodotokih, temveč tudi po krajih. Tako stoje industrijske Ravne ob Meži v Mežiški dolini, ki se imenuje po rudarskem naselju Mežici daleč od Raven. Kotlina ob srednjem toku Pake se imenuje Saleška dolina po nekdanjem gradu Saleku, ki je komaj še kup razvalin itd.

Reka, ki izginje v Škocjanskih jamah, se ponovno pojavi v podzemlju v Labodnici (Magajna imenuje to imenito brezno jama pri Trebčah) in končno v mogočnih kraških izviri, ki se združijo v Timav ali Timavo. Tu smo zopet v dvomu; katera oblika je pravilnejša, moška ali ženska. Slovenci, ki tam prebivajo, poznajo domača imena za posamezne rokave Timava, preden se ti združijo v enoten vodotok, zanj pa nimajo imena. V domačem slovstvu sta bila doslej v rabi oba naziva, zdaj Timav, zdaj

Timava. Zadnji čas prevladuje Timav. Toda ali je to v duhu našega jezika? Vsekakor so vsa imena naših rek ženskega spola in bi bil potem Timav izjema. Domači jezikoslovci so poklicani, da povedo o tem svoje mnenje.

Primer Reke oziroma Gornjega Timava pa na Slovenskem krasu ni edini, ki ustvarja anarhijo. Podobnih primerov je vse polno in ker gre čisto za poimenovanje turistično zelo pomembnih krajev, je prav, da tudi nanje opozorim.

Jamski grad ali Predjamski grad? Valvasor pozna vas Jamo in ne Predjamo. To ime izpričujejo tudi kasnejši viri; vendar je že pred 200 leti prodrlo ime Predjama, ki je zmagovalo tudi v živem govoru. Drugače pa je z gradom. Ta je pač v vasi Predjami, toda je pomaknjen v jamo. Zato srečamo v našem starejšem tisku tja do 80 let 19. stoletja stalno obliko Jamski grad in Erazma Jamskega. Zato je umestno, da pripomoremo do zmage Jamskemu gradu, kar je tudi v skladu z njegovo lego.

Reka Unec ali Unica? Prebivalci Planinskega polja dobro ločijo Unec od Unice. Unec je naselje, reka je Unica. V našem strokovnem slovstvu uporabljamo obe imeni. Pravilno ime je le tisto, ki se sklada (Nadaljevanje na 4. strani)

Izola je dobila novo čitalnico

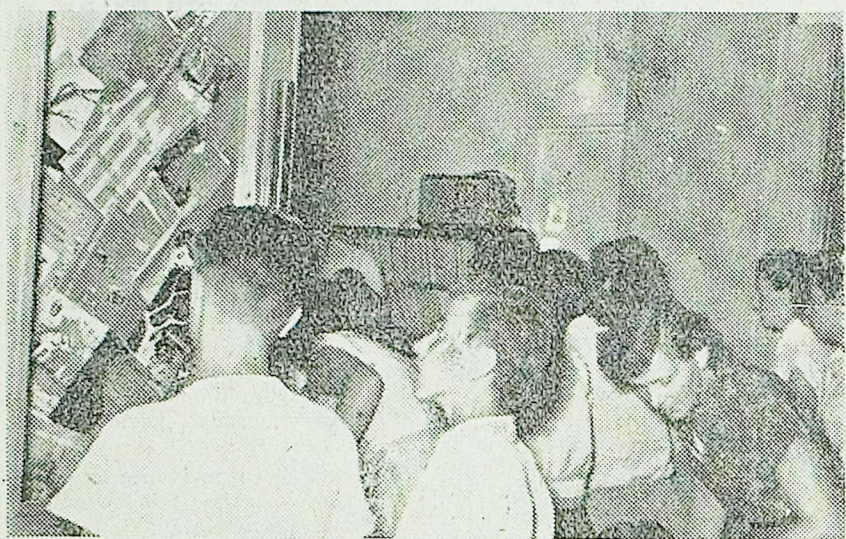
Za letošnji praznik Dneva vstaje je dobila Izola lepo urejeno čitalnico, ki bo prevzela važno inesto v razvoju kulturno-prosvetnega izobraževanja. V preurejenem prostoru nekdanje skrajno zanamarske točilnice, je našla dostojen prostor tudi knjižnica Svobode, ki so jo preselili iz prvega nadstropja Sindikalnega doma.

Stroške za preureditvena dela je krilo DPD Svoboda iz lastnih sredstev in iz skromnih dotacij; veliko dela pa so člani opravili s prostovoljnimi delom, nekateri celo v času lastnega letnega dopusta. (Največ zaslug imajo: Franjo Sornik, Ivan Urlep, Tilica Felzer, Anton Jurišević, Breda Šavrin, Vi-

manje za branje knjig še zdaleč ne zadošča, saj je izposodila v enajstih mesecih 467 bralcem 10.918 knjig. Knjižnici so nudili pomoč Občinski ljudski odbor, tovarna Ex-Arrigoni, trgovski podjetji Delamaris in Mavrica ter drugi. Več bi lahko pomagale sindikalne podružnice, ki imajo sredstva za kulturno-prosvetno delo.

Čitalnica bo imela vse domače časopise in revije, ki jih bo lahko prebiral vsakdo, ki se zanima za politična, gospodarska, literarna in znanstvena vprašanja. V dosedanjem prostoru knjižnice bodo uredili sobo za pevske vaje.

Za praznik vstaje so preuredili tudi šahovsko sobo, ki ima 12 miz

Otvoritev nove čitalnice v Izoli

ljem Tomšič in Bruno Klančič). Knjižnica, ki je imela ob otvoritvi pred dobrim letom 1065 knjig, razpolaga trenutno z 2282 knjigami, kar pa glede na veliko zani-

(Nadaljevanje s 3. strani)

TIMAV ALI REKA?

da z živim govorom in je vsako zagovarjanje reke Unca, češ v starih časih so jo menda domačini tako imenovali, zelo medlo. Naše ljudstvo namreč ima za prirodo zelo tenak posluh. To kaže primer Bistrice, bistrega potoka, ki se izteka v Reko pod Ilirsko Bistrico. Starejši Bistričani zelo jasno ločijo naselje od potoka. Potok nazivajo Bistrico, kraj pa Bisterc, saj govorijo »grem v Bisterc, bivam v Bistercu, sem iz Bisterca«. Po pripovedovanju moje matere se je njen oče, rojen Bistričan, ki je umrl pred mojim rojstvom, vedno razhudil, če je kdo rekel Bistrica, češ, kakšna Bistrica, to je voda, naš kraj pa je Bisterc! Šli bi seveda predaleč, če bi skušali sedaj to ime uveljaviti, kajti Ilirska Bistrica si je v družbi drugih naših Bistic že davno priborila pravico obstoja.

Rakova dolina, Rakova kotlina ali Skocjan? Domačini poznajo le Skocjan in sta prvi dve obliki umetni. Pojavili sta se zato, da bi ne bilo nejasnosti. Skocjanov je namreč na Slovenskem več in vrh tega sta dva Skocjana svetovnoznana po jamah. Prav zato ne kaže imen izpreminjati, ker sta prodrla že pred mnogimi desetletji v tuje slovo. Da se prepreči med njimi zamenjava, je umestna le po bližja označba. Tako se navaja vas, pod katero izginja Reka, Skocjan pri Divači, za Skocjan med Rakekom in Postojno pa bi bilo morda najbolj primerno ime Rakov Skocjan, imenovan tako po kratki znani ponikalnici, ki premeri to kraško dolino. Ime ni novo, ker ga že ponekod srečujemo v našem tisku.

Teh nekaj primerov kaže, da je na Krasu naše imenoslovje v književni rabi še zelo zmedeno. O tem bo treba mnogo razmišljati, preden se odločimo. V svarilo naj nam bo ponesrečeno uradno preimenovanje St. Petra na Krasu v Pivko (postaja stoji v vasi Hrastje!), ki pomeni lahko reko, dolino in končno še železniško križišče in bližnje naselje

Dr. ROMAN SAVNIK

ČLANI SZDL!

Naročajte, berite in širite svoje glasilo »Slovenski Jadrán«, ki Vas izčrpno obvešča o vseh važnejših dogodkih

BARKA

Prebivalci Barke z veseljem pričakujemo dan, ko bo skozi vas napeljana telefonska zveza med Vremskim Britofom in Misličami. Dela dobro napredujejo. Doslej smo že pripravili les za drogeve, v kratkem pa bomo začeli s kopanjem jam. Vsa dela, v kolikor niso izključno strokovnega značaja, bomo opravili sami z udarniškim delom. Nedvomno bo vzpostavitev telefonske zveze v našem kraju za nas vaščane velika pridobitev, saj nam bo omogočila, da bomo lahko opravili marsikateri popravek, ne da bi nam bilo treba pešati več kilometrov daleč.

POSTOJNA

V nedeljo si je ogledala Postojnsko jamo skupina inozemskih filmskih delavcev, ki je te dni prisostvovala III. jugoslovanskemu filmskemu festivalu v Pulju. V tej skupini je bilo pet Madžarov, štirje Kitajci, dva Poljaki in en Američan ter Bolgar, med njimi pa znani madžarski režiser Mariasz in načelnik poljske kinematografije Hager.

V popoldanskih urah so obiskali jamo tudi člani indonezijske folklorne skupine, ki so te dni nastopali na ljubljanskem festivalu.

Tedenska prometna kronika

SPET KARAMBOL NA OVINKU

V torek zjutraj sta trčila na nepreglednem ovinku pri tovarni Ex-Arrigoni v Izoli avtobusa podjetja Primorje iz Pirana in podjetja Slavnik iz Kopra. Oba voznika »D« kategorije, Stanko Juren in Bruno Skok, ki jima je zaupen prevoz ljudi ter upravljanje z avtobusi velike materialne vrednosti, nista novica na tej progi, zato je brez dvoma bila trčenju kriva nepazljivost in neprevidnost. Poškodovan ni bil nihče, škode je za okrog 65.000 dinarjev. Na avtobusu podjetja Primorje je škoda večja zato, ker je pri trčenju zadel s sprednjo stranjo v bližnji telefonski drog.

TREBA JE VEČ PREVIDNOSTI

V nedeljo zvečer je prišlo v okolici Pobegov pri Kopru do težje prometne nesreče. Voznik-amater Oreste Branjnik je vozil osební avtomobil Občinskega ljudskega odbora Koper. Nasproti mu je pripeljal z vozom, v katerega sta bila vprežena mlad konj in osel, kmetovalec Anton Bertok iz Pobegov. Konj se je splašil, potegnil za seboj osla in zdirjal po desni strani proti avtomobilu. Okrog 20 metrov pred vozilom pa sta živali krenili v levo, prečkali cesto in nadaljevali dir proti domu. Ta nepriča-

kovani manever je zmedel šoferja Branjnika tako, da je zavil v desno, trčil z vozilom v odsek ceste in se prevrnil. Pri tem je voznik dobil težje telesne poškodbe zaradi katerih je bil prepeljan v izolsko bolnišnico, potnik Ernest Vatovec iz Semelede pa je ostal nepoškodovan. Na avtomobilu je za okrog 50.000 dinarjev škoda.

Za nesrečo sta kriva oba. Anton Bertok bi moral vedeti, da je mlad konj plašljiv in muhast, zato bi ga moral voditi za povodec. Oreste Branjnik pa bi moral pokazati več strokovne spretnosti pri upravljanju vozila. Izkušeni šofer bi brez dvoma nesrečo lahko preprečil. Pripomniti je tudi, da so bile pneumatike na vseh kolesih močno izrabljene, kar je čestokrat vzrok zanašanja vozila in večja možnost nezgod.

TRČENJE DVEH TOVORNJAKOV

V torek popoldne sta se zaletela na ostrem ovinku v Podgorju tovarna avtomobila, eden last podjetja »Gradis« iz Ljubljane, drugi pa last »Triglav-filma« prav tako iz Ljubljane. Materialna škoda znaša po prvi ocenitvi 180.000 dinarjev. Nesrečo sta zakrivila oba voznika Tomo Pršjef in Stane Urbič, ker sta na ovinku vozila prehitro. Torej zopet — neprevidnost!

Piranu plačate s tisočakom brez strahu, da bi vam ne mogli menjati. Vrnejo vam lepo drobiž v bonih, s katerimi lahko še nadalje kupujete v tej trgovini. Čeprav vas s tem nekako privežejo, je vseeno pohvalno, da so se tega domislili in na ta način olajšali drobižno krizo, dokler ne bo obče godrnjanje državljanov omečilo Narodne banke, da dá v promet več bankovcev nižje nominalne vrednosti.

Ondan sem povabil Juco v neki znameniti gostinski lokal na malinovcu. Sam sem pa naročil sladole. Pa se Juca zmisli, da bi tudi ona poskusila in seveda tudi naročila, če bi ji ugajal. Lepo sem prosil natakarkja, da prinese še eno žličko. »To je tako, kot če bi naročili golaž in šest krožnikov!« se je odrezal. Pozneje sem zvedel, da je isti natakark nekega drugega gosta, ki ga je prosil, naj mu zamenja mešano solato za solato brez pese, še boli na kratko odpravil. »Nimam časa!« je rekel. In časa res ni imel, saj je bilo v restavraciji več kot dvajset gostov in samo štirje natakarkji. Iz teh in takih dogodkov vidimo, da naše gostinstvo sicer polagoma, vendar pa vztrajno napreduje, zlasti glede izboljšanja postrežbe, kar je izredno razveseljujoče dejstvo in daje upanje, da se bodo gostinci v prihodnji sezoni še mnogo bolj odrezali, kot so se letos.

S tem prepričanjem tudi zaključujem in vas pozdravljam

Vaš Vane.

IZ DELA MLADINSKIH ORGANIZACIJ

Prvi mladinski festival v Cerknici

V nedeljo je bil v Cerknici I. festival mladinske organizacije cerkniške občine. Svečani otvoritvi so med drugim prisostvovali član predsedstva CK LMS Marijan Lah, sekretar OK LMS Ljubljane Anton Polak, predsednica OK LMS Koper Marija Vogričeva in predstavniki ljudske oblasti ter družbenih organizacij.

V svečanem sprevodu je v popoldanskih urah nastopilo nad 400 mladink in mladincev, ki so po položitvi vencev pred spomenikom padlih borcev priredili vrsto kulturnih, telesnovzgojnih in športnih prireditev.

Člani TVD Partizana iz Nove vasi, Rakeka in Starega trga so nastopili s prostimi vajami in vajami na drogu. Cerkniška nogometna enajstotica je odigrala svojo prvo tekmo z moštvom Rakeka; nastopile so tudi ekipe odbojkarjev, med katerimi je zmagalo moštvo iz Starega trga. V okviru festivala so priredili šahovsko tekmovanje. Na telovadnem nastopu so sodelovali tudi člani TVD Partizana Nova vas z vrsto, v kateri so nastopili starejši vaščani. Brez dvoma je to eden izmed redkih primerov, da aktivno sodelujejo v

telesnovzgojni organizaciji tudi ljudje, stari nad 40 let.

Na festivalu je nastopila v okviru kulturno umetniškega sporeda mladinska folklorna skupina podjetja »Brest« iz Cerknice, nadalje plesna skupina mladink iz Begunj in mladinski pevski zbor nižje gimnazije iz Cerknice.

Te dni je opravilo devet mladincev iz koprškega okraja seminar za predsednike in sekretarje občinskih komitejev mladinske organizacije, ki ga je v Bohinju priredil CK LMS.

Odprtega seminarja za ideološko vzgojo in seminarja za delavsko samoupravljanje se je udeležilo osem mladincev, prav toliko članov osnovnih mladinskih organizacij pa je v sredo odpotovalo v Bohinj na seminar za srednješolske mladinske voditelje.

V avgustu bo CK LMS priredil seminar za predsednike osnovnih mladinskih organizacij iz nekaterih največjih podjetij, predvidoma se bo tega seminarja udeležilo pet tovarišev iz koprškega okraja.

Občinski komiteji ljudske mladine v Sežani, Divači, Postojni, Hrpoljah in Ilirski Bistrici bodo te dni organizirali brigado za gradnjo Brkinske ceste. V drugi izmeni, ki bo začela z delom 4. avgusta, bo sodelovalo okoli 50 brigadirjev koprškega okraja.

Pismo uredništva

CENE IN REKLAMA

V 29. številki Vašega cenjenega časopisa od 13. 7. 1956 je bila objavljena slika izložbe neke trgovine v Mariboru. Na tej sliki se vidi znižanje cen masti. Bučnemu olju in rižu, in sicer:

mast od 350.— din na 335.— din
bučno olje od 420.— din na 400.— din
riž domači od 230.— din na 170.— din

Pod sliko je vprašanje: »Kdaj bo to tudi v Kopru?«

Dovoljujemo si tovariši, ki je objavil omenjeno sliko in vprašanje, postaviti sledeča vprašanja:

Ali je nameraval s to sliko opozoriti trgovska podjetja na način reklame v izložbenih oknih?

Ali je s tem hotel prikazati na znižanje cen v Mariboru?

Ako je hotel opozoriti koprsko podjetja na način reklame, ki bi naj po njegovem mišljenju bila učinkovita, potem lahko tolmačimo koprskim potrošnikom, da je tak način reklame zastarel in po vsej verjetnosti neučinkovit, ker zaveja potrošnika v umestno vprašanje: koliko potemtakem trgovina sploh zasluži, da lahko tako zniža cene pri življenjsko važnih artiklih?

Tak način reklame je uporaben in učinkovit le pri sezonskih artiklih industrijskega in kratkega blaga v kapitalistični trgovini, kjer pa je zaslužek mnogo višji kot pa pri nas, kjer naj marža v trgovini zadošča le za kritje stroškov, ne pa za ustvarjanje dobička.

Če je pa z objavo omenjene slike in vprašanja opozoril potrošnike in trgovska podjetja na nove cene teh artiklov v Mariboru, potem ugotavljamo, da pisec ni informiran o prodajnih cenah v Kopru, ker se v naših trgovinah prodaja:

mast po 328.— din za kg,

riž po 145.— in 165.— din za kg.

Razlika v ceni je le pri bučnem olju, vendar je cena tega olja mišljena v Mariboru za en liter in ne za en kilogram, malenkostna razlika v Kopru pa se nanaša na visoke prevozne stroške, katerih mariborska trgovina nima, ker je tovarna blizu.

Po podatkih Trgovinske zbornice za okraj Koper je povprečna marža za trgovska podjetja koprškega okraja prehranbene stroke znašala 9,50 odstotka vrednosti blaga, v Mariboru pa za istovrstna podjetja 10,60 odstotka, torej so bila mariborska podjetja dražja, čeprav imajo nižji plačni sklad, koprsko podjetja pa imajo razen tega, zaradi oddaljenosti od železniške postaje, še izredno višje prevozne stroške, ki občutno vplivajo na formiranje cen.

Prosim Vas, da v interesu trgovskih podjetij in pojasnila potrošnikom objavite gornji članek.

Kolektiv
trgovskega podjetja »Klase
v Kopru.

Minuli teden sem se kar precej zadrževal v Postojni. Tam so mi med drugim povedali, da so prav lepo zaključili svoj Turistični teden, in sicer z obćim pretepom v Jamski restavraciji. Tega sicer ni bilo v časopisu, saj je celo naš dopisnik vso zadevo obzirno zamolčal. Jaz pa nočem, da bi bil kdo prikrajšan, zato sem, kakor vidite, poročilo dopolnil z informacijami iz posebnega vira, ker ne bi bilo prav, da ne omenimo prav vseh, ki so sodelovali pri tako pomembni prireditvi.

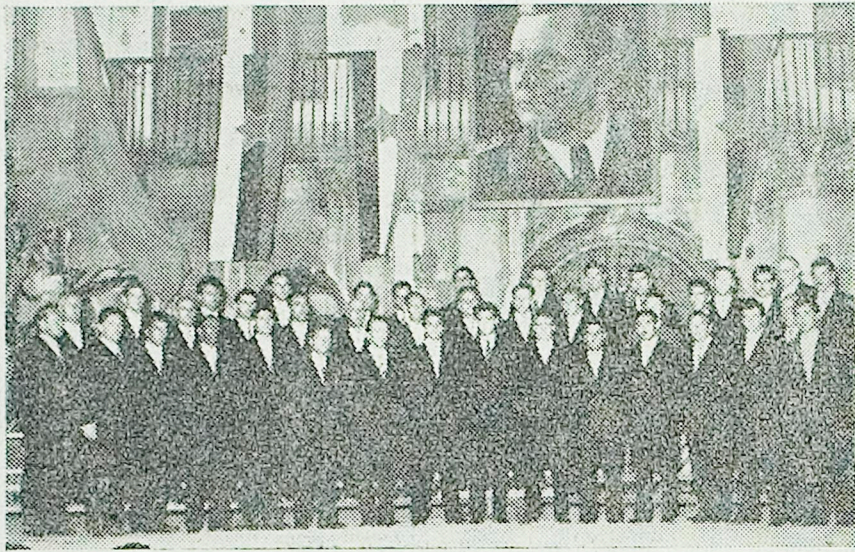
Če bi radi prišli do zavarovalnice, obrnite se na postojnskega mestnega dimnikarja. Morda se bo tudi pri vas tako odrezal, kot se je pri mojem znanu Jožetu v Postojni, ko mu je opoldne zažgal dimnik in se nato mirno odpravil h kosilu. Prava sreča, da je Jože gasilec, sicer bi ne bil morda niti opazil, da se je vnelo tudi podstrešje. Sodim, da je dimnikar imel namen temeljito omesti, tako da bi imel mir, vsaj dokler si Jože ne postavi nove hiše.

Tudi v postojnski kino sem se zaletel. Prišel sem tja malce prepozno, kar ni moja navada. Vendar se je izplačalo, saj sem marsikaj slišal, ko so se obiskovalci

prerekali z biljeterjem, ki jih ni pustil v dvorano. Zaradi tega, da ne motijo predstave. To se mi je zdelo prav, ni pa prav, da pušča v dvorano otroke, ki se med predstavo emerijo in uganjajo takšen di-rendaj, ki je groza. Miroljubni postojnski kinoobiskovalci so me tudi naprosili, naj apeliram na postojnske mamiche, da bi v prihodnje puščale otroke doma, vsaj najmlajše, ki še ne razumejo, kaj se dogaja na platnu. Še to sem videl v kinu, kako so »odlikovanci« postali »odlikovalci«, nakar se je film »srečno« končal — pa ne za vse.

Nazaj grede sem se ustavil v Prestranku, kjer sem zvedel, da namerava tamkajšnje prosvetno društvo razpisati javno dražbo, na kateri bodo prodali knjige iz javne knjižnice. Za te knjige so se namreč zadolžili, zdaj pa je treba poravnati dolg, ne glede na to, kaj bo s knjižnico. Priporočam vam, da se dražbe udeležite. Morda se vam bo posrečilo, da kupite razen knjig tudi dober društveni odbor po izjemoma ugodni ceni.

O pomanjkanju drobiža pri nas sem že pisal. Medtem pa je prišla do izraza inciativa nekaterih podjetij. Tako lahko pri Delikatessi v

Nacionalni ponos in plesna prožnost

Ob nastopu folklorne skupine LADO iz Zagreba

Po vseh naših republikah imamo folklorne skupine, katerih naloga je nabirati ljudsko plesno gradivo in ga posredovati na odru občinstvu. Domačemu, pa tudi tujemu. Pri tem sta dve možnosti: prva je oživljanje in ohranjanje pristnosti pri prenosu na oder, druga pa je iskanje nove umetniške smeri na podlagi folklornih elementov. Prve smeri se poslužuje naša slovenska folklorna skupina »France Marolt«, druge pa zagrebški ansambel »Lado«, ki smo ga videli v ponedeljek na Trgu Revolucije v Kopru.

Okusno-vpadljivi lepaki so nas opozarjali na nastop te renomirane folklorne skupine, ki je imela od vseh jugoslovanskih tovrstnih ansambljev v tujini največ uspeha. Ker druga dva znamenita folklorna ansambla, srbsko »Kolo« in makedonski »Tanec«, že poznamo, smo z velikim zanimanjem pričakovali nastop Zagrebčanov. Velik koprski glavni trg, poln občinstva, je bil zgovoren dokaz, da je pri nas dovolj zanimanja in navdušenja za take prireditve in da ubira organizator goslovanj, Turistično-olepševalno društvo, pravilno pot: za vsakogar nekaj.

Razen tega gre organizatorjem vse priznanje, da so nam omogočili spoznati posredovalce ljudske umetnosti bratske republike, ki nam je najbližja.

Zagrebski gostje, folklorni ansam-

bel »Lado« (tako je bilo po nepotrebnih podatkih ime staroslovanski boginji plodnosti), nam je pokazal vrsto narodnih plesov in pesmi: baranjske, šopske in makedonske plese, bunjevačko momačko kolo, srbske plese, posavske narodne pesmi in plese, makedonske pesmi, banatsko momačko nadigravanje, dalmatinski ples »lindjo« iz okolice Dubrovnika in prigorske pesmi in plese in okolice Zagreba. Dognanost izvajanja, lahkotnost, ki jo lahko zavidajo poklicni baletniki, jim brez dvoma moramo priznati, kljub slabemu odru. Toda z ljudskim plesom, ki naj bi ga posredovali, nima to nobene zveze. Koreografska kompozicija, smisel za linijo, kontakt s soigralcem, ansambelska uglašenost, individualna svoboda in suverenost, to so izrazi, ki jih rabimo pri poklicnih baletnih ansamblih. Veljajo pa tudi za folklorne ansamble »Lado«. Če k tem lastnostim pristajemo še eksotičnost Balkana, kot to radi imenujejo tujci, potem so

uspehi v tujini popolnoma razumljivi. Zagrebški folkloristi so spretno izrabili privlačnost in posebnost naših bogatih plesov, noš in pesmi. Vse skupaj so stilno in koreografsko opremili tako, da je za okus mednarodnega občinstva zanimivo in privlačno.

Kljub vsem superlativom in pohvalam, ki jih je dosegel folklorni ansambel »Lado« doma in v tujini, ne moremo uporabiti največjega: izvirnost. V tem pred njim brez dvoma prednjačita beograjsko »Kolo« in makedonski »Tanec«, pa tudi naša slovenska folklorna skupina »France Marolt«, ki bi jo želeli spoznati in pozdraviti v svoji sredi. Naj bi bila to sugestija Turistično-olepševalnemu društvu. Tištim, ki jim je uspeh v tujini merilo, pa še to: folklorna skupina »France Marolt« se je pred kratkim vrnila s turneje po Franciji, Zahodni Nemčiji, Avstriji in Italiji, kjer je dobila laskava priznanja.

Z. L.

V okviru proslav ob Dnevu vstaje slovenskega naroda je v soboto 21. julija nastopil na Trgu Revolucije v Kopru moški pevski zbor DPD Svoboda. Po uspehi turneji v Bovecu, Kobaridu in Vipavi je zbor pod vodstvom dirigenta Ivana Šeka priredil tudi doma samostojni, celovečerni koncert.

Naše občinstvo že dobro pozna koprski moški pevski zbor, saj deluje že štiri leta. V tem času je priredil celo vrsto koncertov in manjših nastopov, ki so vsi dokazali nenehen napredek in visoko pevsko kulturo. Brez dvoma sodi ta skupina med najboljše na Primorskem, za Slovensko Istro in za Koper pa ima njeno delovanje še poseben pomen. Vsekakor je celo v Sloveniji malo zborov, ki bi vsako leto naštudirali nov spored in obenem dosegali tako zadovoljivo umetniško raven, kot jo dosega koprski zbor. Njegovo tiho in neopazno, a zato tembolj pošteno delo zasluži vse priznanje.

Sobotni koncert, na katerem je zadel zbor 18 pesmi, je bil razdeljen na dva dela: prvi je obsegal partizanske in umetne pesmi, drugi pa narodne, med njimi tudi rusko, irsko in črnsko pesem. Zbor odlikuje predvsem toplo in iskreno podajanje, zelo dobra intonacija in kar lepa izgovorjava. Zaradi neprimerne prostora — koncert je bil na prostem — se je izgubila marsikatera podrobnost, ki bi imela v zaprti dvorani popolnoma drugačen učinek. Kljub temu pa je bila to prireditev, ki je zadovoljila slehernega ljubitelja petja.

CANKARJA SPOZNAVAJO IZVEN NAŠE DOMOVINE

Prevodi del našega velikega pisatelja Ivana Cankarja so bili kaj redki in ni jih bilo malo, ki so celo trdili, da so Cankarjeva dela tako zelo slovenska, da jih tujci ne bi razumeli. Vendar so se našli ljudje, ki so se prevodov lotili in — uspeli so. Ko je pred kratkim ljubljanska Drama gostovala v Parizu s »Hlapci«, so Cankarja »odkrili« tudi Francozi. Zdaj so prevedli »Hlapce« v jezik hindu in tako jih bodo spoznali na sto tisoč ljudi v Indiji. V Kanadi pa pripravljajo »Hlapce« za televizijo.

SARAJEVSKA UMETNIKA V SALZBURGU

Sarajevska likovna umetnika Radenko Mišević in Marijan Kocović sta prejela povabilo Umetnostne galerije v Salzburgu, naj sodelujeta pri veliki razstavi portretov, odprtih v dnevi Mozartovega festivala. Na tej razstavi bodo sodelovali še umetniki iz ZDA, Francije, Italije, Norveške, Romunije, Avstrije, Anglije, Švice, Švedske in Jugoslavije.

PRIPRAVE ZA PROSLAVO OBLETNICE

ROJSTVA MATEJA HUBADA

Glasbena Matica v Ljubljani je dala pobudo za proslavo 90-letnice rojstva svojega dolgoletnega nekdanjega pevovodje Mateja Hubada. V pripravilnem odboru so predstavniki slovenskih reproduktivnih glasbenih umetnikov, društva skladateljev, glasbene akademije, opere, srednje glasbene šole in Glasbene Matice. V oktobru nameravajo svečano odkriti spominsko ploščo na slavljencevi rojstni hiši v Skarjučni pri Ljubljani.

III. JUGOSLOVANSKI RADIJSKI FESTIVAL

V prvi polovici avgusta bo v Cetinju III. jugoslovanski radijski festival. Na njem bodo sodelovale vse naše radijske postaje z izbranimi glasbenimi točkami.

USPEH SLIKARJA BOGDANA GROMA

Po italijanskih mestih, kjer ima svoje podružnice USIS, potuje zdaj razstava ilustracij z različnimi ameriški mladinskimi knjigami slikarja Bogdana Groma. Slišati je tudi, da bo Grom v okviru izmenjave kulturnih stikov verjetno odpotoval na obisk v ZDA.

RUDOLF FRANCL V SOVJETSKI ZVEZI

Prvak zagrebške Opere, slovenski rojak Rudolf Franc, je gostoval v Sovjetski zvezi, in sicer je nastopal v operah Traviata, Trubadur in Carmen. Priredil je tudi samostojen koncert. Sovjetski tisk je objavil zelo pohvalne ocene o kvaliteta znanega jugoslovanskega pevcu.

Kratka bilanca IV. ljubljanskega festivala

Po treh tednih je bil zaključen IV. ljubljanski festival in do pričetka nove sezone bo vladalo v Ljubljani poletno kulturno mrtvilo. Zdaj, ko so ugasnili reflektorji v Križankah, ko so se dokončno zaprla vrata Opere in Filharmonije ter so sneli slavnostne zastave, se zbirajo novi vtisi v skupek plodnih spoznanj, prireditelji pa pretčtavajo nove možnosti za boljše organizacijo in za še večji uspeh.

Kratka bilanca bi bila takale: nastopi beograjske in zagrebške folklorne skupine so navdušili festivalsko občinstvo. Narodni plesi in pesmi so postale nepogrešljiva točka festivalskega sporeda, pri čemer pa so Ljubljanci zamerili prirediteljem, da niso povabili tudi domače folklorne skupine »France Marolt«, ki je pred kratkim žela v Franciji velike uspehe. Posebno občutno je to bilo že zaradi nastopa indonezijske folklorne skupine, ki ni dosegla niti solidnega povprečja.

Brez dvoma so se letos posebno izkazali in odlikovali v Ljubljani Beograjčani. Ze njihova folklorja je bila veliko boljša in bolj izvirna od zagrebškega »Lada«, uveljavil se je tudi balet beograjske Opere, nedvomno prvo mesto med vsemi uprizoritvami pa je zavzela beograjska Opera z uprizoritvijo sodobne Menottijeve opere »Konzul«. Ljubljanska Opera je pripravila uspešno uprizoritev »Prodane neveste«, ki je trikrat napolnila poletno gledališče pri Križankah. Vsekakor uspeh in v prihodnje bo treba misliti tudi na dramski spektakel v velikem stilu. Predlagali so »Dunda Maroja«, s katerim je letos Jugoslovansko dramsko gledališče uspešno gostovalo po Evropi, v Ljubljani pa ga še niso videli.

Edina drama, ki jo je bilo videti na letošnjem festivalu, je bila Begovičeva »Brez tretjega« v uprizoritvi SNG iz Trsta. Izvajali so jo v eksperimentalnem gledališču v krogu v Viteški dvorani pri Križankah in želi veliko priznanje.

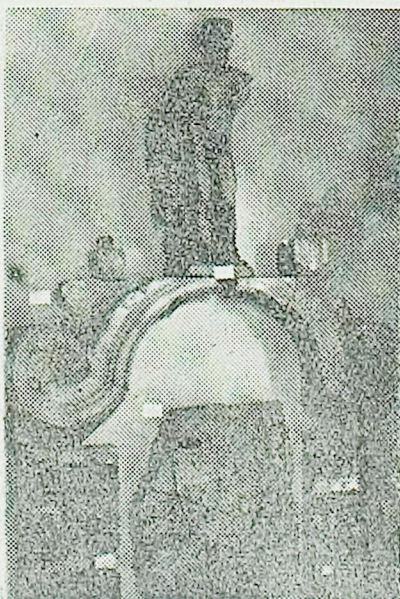
Tudi koncertni program je bil izbran posebno skrbno. Poslušalce so prireditelji navdušili z izbiro Rotovskega dvorišča za komorne koncerte, simfonični pa so bili v Križankah ali v Filharmoniji, kjer pa so prišli na svoj račun žal samo redni abonenti.

Kljub vsem obrobim pomislekom, ki jih imajo obiskovalci ljubljanskih festivalskih iger, je splošno mnenje, da je treba letos priznati prirediteljem lepo umetniško in organizacijsko raven. Poletne prireditve v Ljub-

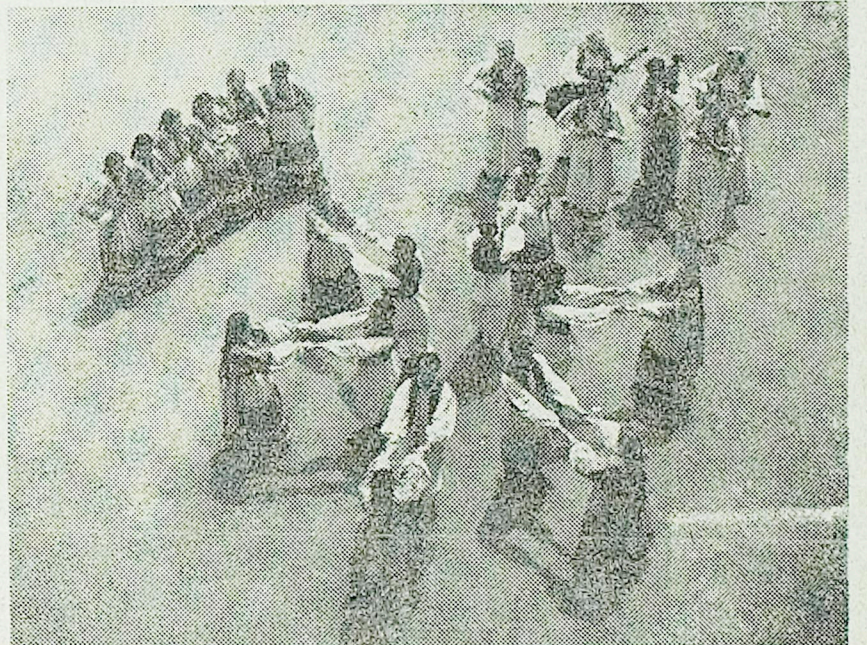
ljani imajo zdaj že trdne temelje in tudi izvenljublanski sloves, kar je potrdil precejšen obisk tujcev, kljub temu, da prav letos ni pri nas preveč tujih gostov. Vendar pravijo, da je problematika udeležbe na festivalskih prireditvah vezana še vedno 90-odstotno na Ljubljano, kar je vsekakor spoznati tudi po dejstvu, da je bilo dobiti vstopnico vedno še tik pred prireditvijo, pa čeprav je bila še tako kvalitetna in privlačna. Prireditelji pa še tožijo, da »na prodor v vnani svet« še ne morejo niti računati, dokler niso v sami Ljubljani ustvarjeni turistični pogoji: zadostna hotelska kapaciteta. O teh težavah bi morali razmisliti tudi tisti, ki se zavzemajo za festivalske prireditve v manjših krajih, ki imajo še veliko manjšo kapaciteto domačega občinstva in drugih pogojev, kot Ljubljana. In še nekaj: celo v Ljubljani so še mnenja, da se kljub IV. festivalu še niso dokopali do standardnih predstav in zadovoljive oblike.

Andersenov spomenik v ZDA

Solski otroci New Yorka so na lastno pobudo priredili zbirno akcijo za postavitev spomenika velikemu pisatelju pravljic Hansu Christianu Andersenu. Spomenik bo stal v newyorškem Centralnem parku, naredil pa ga bo danski kipar, ki živi v Ameriki, George Lober. Odkritje spomenika bo v avgustu. Pri nabirani akciji so se odlikovali zlasti otroci danskih priseljencev.

Detajl iz piranjskega Mestnega muzeja.

Posavski plesi v izvedbi folklorne skupine »Lado« iz Zagreba

Našo pesem so navdušeno sprejeli v tujini

Tokrat je ponesel našo pesem v tujino učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič«. Pred nekaj dnevi se je vrnil z uspele koncertne turneje po Švici in Franciji, kjer je imel pet zelo uspešnih koncertov in nekaj televizijskih in radijskih nastopov.

Po svečani proslavi 30. obletnice ustanovitve tega za slovensko glasbeno in ljudsko-prosvetno dejavnost pomembnega pevskega korpusa, katerega predhodnik je bil »Pevski zbor slovenskega učitelstva v Trstu«, so pevci pod vodstvom dirigenta prof. Jožeta Gregorica odpotovali dne 6. julija na svojo prvo pevsko pot izven naše države. Na dolgi poti iz Ljubljane so nastopali v Strassburgu, Parizu in Zürichu. V Strassburgu so imeli radijsko snemanje, nastop na zaključnem šolskem festivalu in samostojen javni koncert. Za vsak nastop je bil pripravljen poseben koncertni program. Hvaležno občinstvo je imel UPZ na šolskem festivalu, ki mu je prisostvovalo okoli 10.000 poslušalcev, šolske mladine in njihovih staršev. Partizanska »Kozara« in »Pesem mladinskih brigad« sta osvojili navdušeno poslušalstvo, ki je z aplavzi dajalo glasno priznanje slovenskim prosvetnim delavcem. Podobno je bilo na koncertu v nedeljo 8. julija. Vsako pesem so sprejeli navdušeno. Zbor je moral ponoviti več partizanskih in narodnih pesmi. Glasbeni kritiki so pisali o tem nastopu UPZ zelo laskavo.

Pariz. Sicer so velikost, promet nad in pod zemljo ter življenje tega večmilijonskega mesta pevce in pevke UPZ utrujali, vendar so le-ti stali 10. t. m. v koncertnih oblekah dobro pripravljeni v prostorih velike stavbe pariške televizijske oddajne postaje. Kratki predvaji je sledil nastop. »Sloven-

ski pevski zbor nastopa ob pravem času, zato vas bo gledalo in poslušalo sedaj približno 10 milijonov ljudi...« je dejal ravnatelj oddajne postaje potem, ko je pohvalil UPZ za njegovo izvajanje pri generalki. Za organizacijo tega največjega nastopa UPZ s tako velikim številom poslušalstva se mora UPZ zahvaliti dr. Danilu Švari, dirigentu Opere v Ljubljani, ki je spremljal pevski zbor kot gost.

Prepoln vtisov je UPZ krenil iz Pariza v Zürich. Koliko vtisov so nosili naši pevci s seboj, Švica je priložila še svoje. Mesto ob prekrasnem, kot morje širokem jezeru je člane UPZ poživelo, zato je nastop v radijski postaji tega lepega mesta zelo uspel. Pevski zbor je odpel celovečerni program ob pohvali vsega osebja radijske postaje.

Sedem nastopov v devetih dneh, nastopov sredi toliko novih doživetij je za vse člane UPZ velik uspeh, uspeh pa tudi za našo pesem v tujini.

Vinko Rupnik

SODOBNA POTA, št. 5

Stane Kavčič: Nekaj pripomb k delu družtev, Federico Garcia Lorca-Peter Levce: Slovo, Serenada, Mala balada o treh rekah, Kitara; Janez Volč: Zadnja nada Vatikana, Črt Nučič: Bistvo in sestava snovi, Vinko Možina: Bogate tradicije, Zdenka Smole: Misli o mladinskem knjižničarstvu, Peter Dornik: Skladi za prosveto in kulturo pri zadrukah, Nena Jamnik: Ljudska univerza v Naklem, Jelisava Čopić: Pozna renesansa slovenskega kiparstva, Stanka Godnič: »Znate igrati na flavto?«, Božidar Horvat: Krožni in kupolni horizont, Vinko Trinka: Na dobri poti, Pomenek z dirigentom Radom Simonitjem, Repertoarni svetovalec, Dušan Moravec: Ivan Cankar — Martin Kačur, Lojze Stander: Mirko Božič — Umik, Dušan Moravec: Bert Brecht — Dobri človek iz Sečuanu; Beležke iz organizacije, Utrinki iz društva; Radovan Gobec — Miha Kilnar: Skladba »Vihar«.

Vloga žene v preobrazbi našega kmetijstva

Ustanovni občni zbor okrajne Zveze zadružnic v Kopru

(Nadaljevanje s 1. strani)

nja, za delo v zadrugi na vasi, v občini, v raznih društvih itd. Ko bo naša žena spoznala, da je izboljšanje njenih razmer tesno povezano z dobrim delom kmetijske zadruge, se bo v še večji meri zanimala za delo raznih pospeševalnih odsekov v zadrugi, za delo Zveze zadružnic in za druge dejavnosti, ki so tesno povezane z vsesplošnim napredkom. Od sodelovanja in udejstvovanja žena v delu kmetijskih zadrug je v veliki meri odvisno, v kakšnem tempu se bo življenje sploh in s tem tudi življenje njihovih družin in njih samih izboljšalo.

To bi bila osnovna naloga Zveze zadružnic, ki pa seveda ni lahka.

Delovanje bo potrebno prilagoditi razmeram in zanimanju žena v posameznih vaseh in zadrugah. Pokazalo se je, da so razni gospodinjstvi in kmetijski tečaji in predavanja za začetek najbolj uspešna oblika za reševanje konkretnih vprašanj. Seveda se mora to delovanje vključiti v okvir splošnih kmetijskih zadrug, da bi lahko dosegle konkretne rezultate. Žena se mora uveljaviti kot proizvajalka in v tem svojstvu zgraditi svojo enakopravnost v družbi. Z drugimi besedami, žene morajo postati aktivne članice zadrug. V svojem konkretnem delu pri pospeševanju drobnih kmetijskih panog ne smejo zadržane nikoli izgubiti izpred oči dejstva, da vzporedno s svojim udejstvovanjem skrbijo tudi za krepitev zadrug kot celote. Vse delo mora biti usmerjeno v to, da jačajo zadrugo in skupna zadruga sredstva, ker le na ta način ustvarjajo možnosti, da bo šla vsa vas kot celota k izboljšanju, kar je končni cilj vsega našega dela na vasi. Če se bo organizacija zadružnic v tem delu izkazala, bo brez dvoma odigrala na vasi tisto vlogo, ki ji pripada.

Doslej je bil zelo majhen odstotek žena članic v zadrugah, čeprav predstavljajo ravno ženske na vasi več kot 50% kmečke delovne sile. Tov. Aljančičeva je poudarila, da bo vse prizadevanje žena ostalo še naprej na majavih nogah, če se žene ne bodo v večji meri vključevale v zadrugo in če se ne bodo zavedale, da imajo vso pravico v zadrugah razpravljati ne samo o perutninarstvu, vrtnarstvu, prašičereji in mlekarstvu, ki jih imajo one že od nekdaj na skrbi, temveč o vseh zadevah, ki se tičejo zadrug. Zato mora biti eden najvažnejših sklepov, da se žene v vse večji meri vključijo v članstvo kmetijske zadrug. Za to imajo danes večje možnosti, ker je upravni odbor glavne Zdravne zveze sprejel sklep, da je družinski delež za žene in mladino v zadrugi 250 dinarjev ne glede na to, če je kdo iz družine že vključen kot glavni

član v kmetijski zadrugi. Le na ta način bodo žene lahko dosegle, da se bodo za potrebe žen v kmetijskih zadrugah ustavljali razni skupni objekti, kot so valilnice, vzrejna središča, skupne tople grede, postaje za predelavo in konzerviranje sadja, pralnice, sušilnice, pekarnice itd. Organizacija žen zadružnic bo uspešno delovala le, če se ne bo zapirala sama vase, ampak bo živela, delala in uspevala le skupno z razvojem naših kmetijskih zadrug.

Ob koncu poudarja poročilo konkretna vprašanja, v katerih bi se žene zadružnice že v začetku najbolj udeleževale. Predvsem je to drobna kmetijska proizvodnja, v kateri lahko žene veliko prispevajo, da bi se ta v najkrajšem času povečala. Zlasti glede prašičereje, perutninarstva, vrtnarstva, mlekarstva, ker so to zelo važni artikli za splošno prehrano vsega prebivalstva. Zato je pa potrebno, da se žene vključijo v razne pospeševalne odbore pri zadrugah, v čemer se je do zdaj čutila velika pomanjkljivost.

Dotaknila se je tudi vprašanja uvedbe sodobnega gospodinjstva, ki bi v znatni meri razbremenilo kmečko ženo, da bi se lahko posvetila tudi drugim gospodarskim, političnim in prosvetnim vprašanjem. Dejala je, da je organizacija za žene, zato se morajo v okviru te reševati vsa vprašanja, ki se tičejo žene in vzgoje otrok. Žene

Že v prejšnji številki smo objavili dva modela za privlačno in praktično nylon blago, ki se košati po izložbah naših trgovin. Danes zopet dva, primerna po kroju in temnejših, bolj umerjenih barvah za močnejše postave.

pa morajo svoj program vskladiti s programom kmetijskih zadrug, dajati pobudo za reševanje tistih vprašanj, ki so jim najbližja in važna. Na ta način se bo kmečka žena vsaj malo razbremenila in imela večje možnosti za udejstvovanje v družbi.

Po poročilu se je razvila živahna razprava, v kateri so se razne delegatke dotaknile konkretnih vprašanj, ki jih je obravnavalo poročilo. Zatem so sprejele pravila okrajnega obora Zveze zadružnic in izvolile svoj prvi 23-članski upravni odbor, ki se bo konstituiral na prvi seji.

Izbira poklica

S problematiko poklicne usmeritve mladine se je v tem letu resno ukvarjala okrajna posredovalnica za delo v Kopru. Zbrala je tudi precej izčrpne podatke o številu in željah mladine, ki je končala šolsko obveznost in se namerava vključiti v poklice. Obenem je posredovalnica pripravila pregled razpoložljivih delovnih mest v našem okraju. Vse to nam koristno služi pri poklicni orientaciji.

Od 405 fantov, kakor je razvidno iz tega zbranega materiala, bi se jih rado izučilo za poklic mehanika 121, kar pomeni skoraj eno tretjino vseh. Drugo mesto zavzema mizarstvo, za kar je izrazila željo ena četrtnina, za vse ostale poklice, ki jih je v naši državi več tisoč, pa niti polovica.

Kaj vleče mladino v poklic mehanika, ni težko ugotoviti. Prvo je starostna doba. Ko ima človek 14 do 16 let, nima še življenjskih izkušenj. Motor, ki povzroča ropot, da obračajo ljudje oči kvišku iz kilometrskih razdalj, motor, ki razvija nadzvočne hitrosti, motor, ki vleče ogromna bremena, vse to je kakor pravljica za doraščajočo mladino. V tej naglici je zapopaden ves današnji način življenja, ki prav s to mehanizacijo in avtomatizacijo dviga človeštvu življenjsko raven. Vsak dan novi višinski, globinski in hitrostni rekordi v zraku, na kopnem in v vodi. To mladino omamlja in jo moti pri trezni izbiri življenjske poti. Pre-

malo se mladi ljudje vprašajo, kakšne zahteve imajo ti poklici in še manj, katere so tudi temne strani.

Mladina občuduje bleščeče se avtomobile, ki švigajo po lepih cestah, ne vidi pa težkih tovornjakov, ki vozijo ponoči, ne vidi mehanikov in soferjev, ko po cele ure ležijo v mrazu in blatu pod avtomobili, da popravijo okvare in podobno. Ne vedo, da je potrebna soferju hitra iznajdljivost ali kakor to navadno imenujemo — prisotnost duha, kajti pred njim je vedno nov svet, nove okoliščine, kar vse povzroča stalno živčno napetost. Delo soferja je naporno tudi zato, ker ima za vsako ped ceste predpisano, kako mora voziti in kaj vse mora upoštevati. Ni zaman ob glavi soferja tudi napis — ne razgovarjajte se z voznikom.

Praksa nas uči, da ni uspešno prepričevati mladine o važnosti izbire poklica takrat, ko že iščejo delovna mesta za izučitev. Otrok se ali zmede, ali pa vztrajno trdi, da je to edini poklic, za katerega čuti veselje, da to tudi starši žele, da pozna vse težave v poklicu itd. Ti primeri nas niti ne presenečajo, ker vzgoja je dolgoleten proces in samo enkratni poseg v mladostnikov notranji svet ne more roditi sadov. Zato je dolžnost ne samo staršev in vzgojiteljev, temveč tudi vse naše javnosti, da posveča temu vprašanju pravočasno čimveč pozornosti.

J. T.

Počitnice pomenijo tudi sonce, zrak in vodo in zato je potrebna primerna garderoba. Če je še nimate, se je treba hitro odločiti, kajti za obotavljanje ni časa, kar naenkrat bo tu jesen. Naj vam naša slika pomaga pri izbiri!

kaj bi kuhala?

SIROVA JUHA

Košček masla, 4 žlice moke, 2 in pol litra kostne juhe ali vode, v kateri smo kuhali domače testenine, sol, 15 dkg trdega sira, 5 žlic smetane, pest zelenega peteršilja.

Na maslu svetlo prepražimo moko, počasi prilijemo kostno juho in kuhamo 20 minut. Nato osolimo, dodamo nastrgan sir, smetano in zelen peteršilj ter dobro premešamo.

ZDROBOVA STRJENKA

1 liter mleka, 5 žlic sladkorja, ščep soli, 20 dkg pšeničnega zdroba, lupino polovice limone, 2 žlici surovega masla.

Mleko osolimo, sladkamo in v vrelega počasi zakuhamo zdrob. Ko je kuhan, dodamo limonino lupino in maslo. Vse to nallučimo v model za šarkelj, ki ga oplaknemo prej z mrzlo vodo. Zdrob postavimo potem v mrzlo vodo, da se ohladi in strdi. Ohlajeno strjenko zvrnemo na krožnik. Na sredino naložimo česnje brez koštic, borovnice ali drugo sadje in potresemo še s sladkorjem.

LIMONINO MLEKO

1 liter mleka, 8 dkg sladkorja, sok 1 limone, 1 žlica moke.

Med moko zmešamo žlico mrzlega mleka. Ko je gladko, vlijemo podmet k ostalemu vrelemu mleku in kuhamo 10 minut. Še vročemu mleku dodamo sladkor, nato pa vse v mrzli vodi ohladimo. Povsem ohlajenemu mleku primešamo limonin sok. Namesto limoninega soka primešamo poljubni sadni sok. Z dodatkom moke dosežemo, da se mleko sesiri v drobnih, komaj opaznih kosmičih.

OMLETE Z GRAHOM

5 jajc, 10 žlic moke, pol l mleka, sol, 8 dkg masla, 5 pesti izluščenega graha, 3 dkg surovega masla.

Iz jajc, mleka, soli napravimo testo. Posebej na surovem maslu zdušimo grah. Na vroči masti spečemo omleto. Preden testo povsem zdruke, potresemo vsako omleto z dušenim grahamom, spečemo do konca, zložimo omleto čez pol. Na mizo jih nesemo na pogretem krožniku.

Po »Sodobnem gospodinjstvu«

SPINACNA SOLATA

1. kg špinata.

Solatna omaka: 1 dl olja, ali kisle smetane, pol dl kisa, sol, žlica gorčice, drobna čebula, 2 stroka česna, 1 trdo kuhano jajce.

Špinato dobro operemo in osušimo. Lahko ji odstranimo glavno listno žilo. Nato špinato zrežemo na tanke rezance, ki jih zabelimo s sledečo omako: začimbe sesekljamo, dodamo olje ali smetano, kis, sol ter sesekljano jajce. Pri omaki s smetano kis tudi lahko opustimo.

SKUTINA KREMA

25 dkg skute, 10 dkg sladkorja, 1 skodelico smetane, 25 dkg česenja, ali kakega drugega sadja.

Smetano in sladkor dobro zmešamo, dodamo prelačeno skuto in česnje brez pečka. Vse premešamo in napolnimo v kompotne skodelice.

drbolni NASVETI

Zapestnih ur ne polagajmo na mrzlo marmorno ploščo nočne omarice ali umivalnika. Mraz jim namreč škoduje in jih pokvari. Za uro je najbolje, če kje visi ali leži na lesenem predmetu.

Caj obdrži lepo barvo, če vržemo vanj košček sladkorja, čim zavre.

Prt iz obeljenega platna očistimo raznih madežev tako, da ga namočimo v vodo, v kateri se je kahal bel fižol.

Perilo, ki ga zažgemo pri likanju, posipljimo s soljo in nato namočimo v hladni vodi.

Svilene robce najlepše operemo v krompirjevi vodi. Na nastrgan krompir vlijemo liter vode, kar segrejemo in potem peremo.

Bele čevlje in torbice najlepše očistimo z belo radirko, kar pa je zelo zamudno. Lepo beli bodo ti predmeti tudi, če jih namažemo z raztopino bencina in magnezija.

Za kuhanje ne uporabljajmo bakrene posode, ker uničuje vitamine. Baker prehaja tudi v hrano, ki lahko postane strupena.

Jedilna soda uničuje nekatere vitamine, zato je ne uporabljajmo pri kuhanju zelenjave.

Zdravniški kotiček

Kako odpravimo nespečnost?

Vzroki nespečnosti so različni. Preden se poslužimo uspaval, vprašajmo za svet zdravnika

Dolga je vrsta vzrokov za nespečnost. Ze pri otrocih je to lahko znak za najrazličnejše polipe v nosnicah in žrelu, za nabrekle mandlje, za glistavočt in različne druge telesne motnje. Pri otrocih pa je ta nespečnost lahko tudi posledica nepravilne vzgoje, pripovedovanja strašnih zgodb o strahovih, neprijetnih prizorov, ki jih vidi otrok v družini itd. Pri starcih je precej redno, da ni njih spanje tako dolgotrajno kot poprej, čeprav nekateri dremljejo ob vsaki priliki. Na splošno jemljejo spanje najrazličnejše skrbi, poklicne, materialne, velika odgovornost, pričakovanje večjih dogodkov: odhod k vojakom, poroka, pričakovanje smrti kakega ljubljene svojca zaradi težje bolezni itd., nesrečna ljubezen, sovražstvo, zlasti med svojci, zakonski prepri, intrigiranje sovražnikov, strah pred sodnim postopkom, pred predstojajočo operacijo itd. Vsaka otožnost, težja žalost rada jemlje spanje, pa najsi bo ožnost zaradi zunanjih vzrokov, še bolj pa zaradi notranjih. Nespečnost je pogost pojav marsikaterih oblik psihonevroz, ki jih analizira in jim skuša odpraviti vzroke zdravnik za duševne in živčne bolezni. Spanec jemlje tudi pretežno duševno in telesno delo. Spanje ovira nezmerno uživanje prave kave, ruskega čaja, nikotina ali nekaterih zdravil, ki preprečujejo spanje. Preobilne in pozne večerje, zlasti jedila, ki napenja, so močna ovira za trdno spanje. Zato je boljše večerjati že nekaj ur preden ležemo in to bolj lahko prebavljive jedi.

Če le mogoče, skušajmo zdraviti nespečnost brez uspaval, s tem da poiščemo in odpravimo vzroke (telesne bolečine, zunanje motnje, nervozno srca itd.), da spremenimo način življenja, prehrane, da odložimo zvečer duševno delo, da gremo na sprehod, da skrbimo, da spalnica ni preveč vroča, ne presuha, da pa se sicer v primeru temperiranem prostoru umijemo ali frotiramo v hladni vodi, da se na ležišču ne pokrijemo s pretežkimi odejami. Če ni kakih telesnih ovir (preslabotno srce) posvečimo vsak dan kako uro ali dve gibanju, športu, hajraje takemu, ki je obenem družabno prijeten: balinanje, veslanje, rokomet itd. Kmečki ljudje imajo seveda telesnega gibanja že več kot dovolj, vendar pa živčno tudi zanje ugodno vpliva, če gredo na primer od prostem času, v nedeljo balinat, kegljat itd. Če že preidemo na zdravljenje nespečnosti z zdravili, se lotimo raje takih zdravil, ki so bolj pomirjevalna kot pa uspavalna: baldrijanov čaj ali naneso njega tinktura valerijane, surpasil, bromival, itd. Toda marsikdaj je stanje tako, da se ni mogoče izogniti uspavalom, bodisi v majhni količini, bodisi v večji.

Vedno pa naj ima tukaj besedo in nadzorstvo zdravnik, kajti so uspavala, ki postanejo, če jih predolgo jemljemo, nevarna zdravila in celo življenju, ker se ne izločajo dovolj hitro iz telesa in se zaradi tega vedno bolj kopičijo v njem. Količino uspavala pa naj bo to luminal ali largaktil ali kalciobromat ali didial ali phanodorm itd. določi zdravnik za vsakogar posebej.

TELESNA VZGOJA ŠPORTŠAH

Zaključek kolesarske dirke po Jugoslaviji

Bajc in Petrovič spadata v mednarodni razred

Tako je izjavil zmagovalac letošnjega jugoslovanskega »Tourea« Belgijec Buysse na cilju v Zagrebu. »Dirka je bila izredno naporna

se in Avstrijec Mascha priborila skoraj štiri minute prednosti, ki sta jo obdržala do konca ter osvojila prvo in drugo mesto. Jugoslo-

Na cesti med Divačo in Sežano sta imela okvari Belgijec Buysse in Jugoslovijan Bajc. To so hoteli izkoristiti predvsem Avstrijci in so kar krepko pobegnili naprej. Toda junaka dirke sta jih dohitela že po nekaj kilometrih, tako da je prišla skupina z vsemi glavnimi favoriti na cilju v Novi Gorici le z majhnimi časovnimi razlikami. Naj v zvezi s to etapo omenimo veliko zanimanje prebivalstva Vipavske doline. Vsepovsod so pričakovali kolesarje skupine ljudi, zlasti navdušena pa je bila mladina. Tudi sprejem v Novi Gorici je bil zelo prisrčen. Ko je mlado dekle podarilo zmagovalcu etape šopek rož, so gledalci pozdravili ta dogodek z burnim ploskanjem.

V odločilni etapi dirke Nova Gorica-Bled je zmagal Slovenec Bajc, ki je tudi drugi takoj za Bolgarom Ognenskim privozil čez Vršič. V naslednjih etapah od Bleda preko Ljubljane in Maribora do Zagreba ni bilo presenečenj. Vrstni red posameznikov, vsaj prvih je ostal isti, prav tako pa tudi ekip.

Generalni plasman dirke je naslednji: 1. Buysse (Belgija) 26:32,45, 2. Mascha (Avstrija) 26:33,21, 3. Petrovič (Jugoslavija) 26:36,25, 4. Bajc (Jugoslavija) 26:36,50, 5. Durlacher (Avstrija), 6. Van den Borgh (Nizozemska), 7. Valčić (Jugoslavija), 8. Vuksan (Jugoslavija), 9. Van Tongerlo (Belgija), 10. Ignjatovitsch (Avstrija).

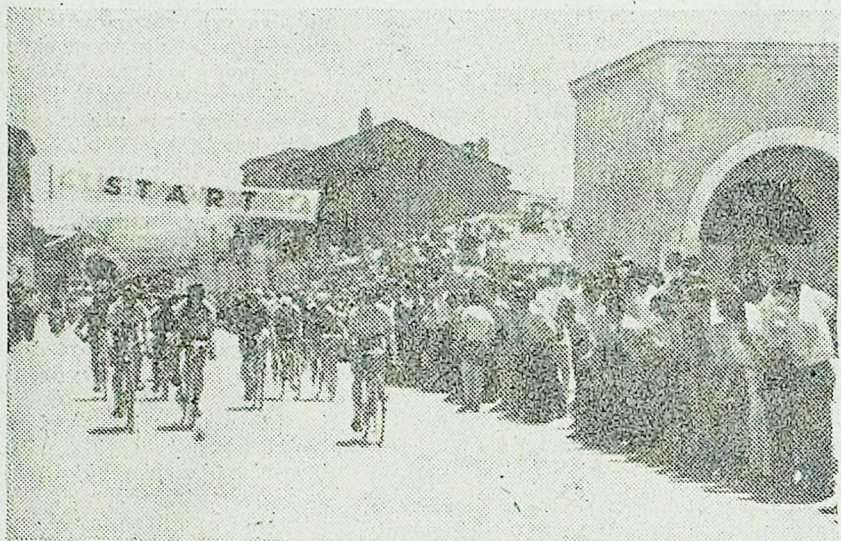
Ekipni plasman: 1. Jugoslavija (Petrovič, Bajc, Valčić) 79:54,58, 2. Avstrija (Mascha, Durlacher, Ignjatovitsch) 79:58,43, 3. Nizozemska, 4. Belgija, 5. Hrvaška, 6. Bolgarija, 7. Poljska, 8. Rog, 9. Slovenija II, 10. Slovenija I.

van Petrovič pa je obdržal tretje mesto, ki ga je prav tako osvojil v prvi etapi. Največji vzpon je napravil Bajc, ki je bil v prvi etapi na 13. mestu, v končnem plasmanu pa je bil četrti.

V Kopru so se tekmovalci nekoliko odpočili, kmalu po 13. uri pa so se v najhujši vročini odpravili proti črnokalskim klanecem. Mnogi so pričakovali, da si bodo posamezniki v vzpetinah priborili kakšno prednost, vendar do tega ni prišlo. Na vrh je prispela v skoraj enakem času skupina okrog 30 kolesarjev.

Oglejmo si nekoliko bolj podrobno drugo in tretjo etapo, v katerih so kolesarji prevozili vso Primorsko od Jadrana do Trente. Druga etapa je imela vmesni cilj v Kopru. Od Reke do Kopra ni bilo posebnih presenečenj, omeniti pa moramo vsekakor dogodek na cilju. Gledalci in novinarji so namreč videli, da je privozil prvi na cilj v Koper Belgijec van Tongerlo, toda kljub temu so sodniki prisodili prvo mesto Čehu Nachtigalu.

— je dejal — ker sem se moral boriti z odličnimi jugoslovanskimi dirkači. Kapetan jugoslovanske ekipe Petrovič pa je izjavil: »Borili smo se, da zmagamo v ekipnem plasmanu, kar nam je tudi uspelo.« Kakor smo poročali že v prejšnji številki, se je dirka začela 18. julija v Zagrebu. Že v prvi etapi Zagreb-Reka sta si Belgijec Buys-

Prihod kolesarjev v Koper

REPUBLIŠKA PLAVALNA PRIREDITEV V ILIRSKI BISTRICI

Levji delež je pobrala »Celuloza«

V nedeljo je bilo v Ilirski Bistrici plavalno prvenstvo drugorazrednih klubov Slovenije. Nastopili so: Celuloza (Videm-Krško), Neptun (Celje), Ljubljana, Triglav (Kranj), Rudar (Trbovlje) in domači Partizan. Po daljšem presledku smo torej v koprskem okraju spet videli večjo plavalno prireditev, ki bo brez dvoma pripomogla k popularizaciji plavalnega športa na tem področju.

V skupnem plasmanu je Celuloza prepričljivo osvojila prvo mesto z 231 in pol točke. Njeni plavalci in plavalke so pokazali velik napredek in mirno lahko trdimo, da se je Videm-Krško že uvrstil med naša najpomembnejša središča plavalnega športa. Drugo mesto je osvojil Rudar s 157 točkami, tretji je bil celjski Neptun s 134 točkami, četrto mesto je osvojila Ljubljana s 16 in pol točke, peto pa kranjski Triglav z dvema točkama. Na zadnjem mestu so obtičali domačini brez točk, kar je razumljivo, saj Ilirska Bistrica nima skoraj nobenih plavalnih tradicij. Prav ob tej priložnosti pa moramo pohvaliti pobudo domačega Partizana, ki je prvi v okraju začel posvečati resno pozornost plavalnemu športu. Prav bi bilo, da bi ga tudi druga društva v okraju začela posnemati.

Posamezni rezultati nedeljskega tekmovanja v Ilirski Bistrici so bili naslednji:

400 metrov prosto, moški: 1. Jože Zelenček (Rudar) 5:35,5.
100 metrov hrbtno, ženske: 1. Man-ta Kačar (Rudar) 1:42.
100 metrov prsno, moški: 1. Tomo Ivanič (Celuloza) 1:30,6.
100 metrov prsno, ženske: 1. Vesna Breskvar (Celuloza) 1:42,8.
4x50 metrov, ženske: 1. Celuloza 2:45,4.

4x100 metrov mešano, moški: 1. Rudar 5:50,3.
100 metrov prosto, moški: 1. Slavko Končnik (Neptun) 1:11,2.
50 metrov prsno, ženske: 1. Vesna Breskvar (Celuloza) 45,4.
200 metrov prsno, moški: 1. Zvone Dragan (Celuloza) 3:16,4.
100 metrov prosto, ženske: 1. Branka Grozina (Celuloza) 1:28,3.
100 metrov hrbtno, moški: 1. Jože Zelenček (Rudar) 1:27,3.
4x50 mešano, ženske: 1. Celuloza 3:02,2.
4x100 metrov prosto, moški: 1. Rudar 4:57,4.

Organizacija tekmovanja je bila odlična in je torej treba tudi v tem pogledu prireditelju čestitati.

MAILOGLASI

VELEBLAGOVNICA »FELICE«, Ulica Carducci 41, Trst, Velika izbira delovnih oblek, srajc, plenitih suknjičev — hlač. Prvovrstno blago po najnižjih cenah v Trstu!

Obrtna delavnica »KROJASTVO« Koper, Rotova ulica št. 1 (nasproti slovenske gimnazije) je pričela posloovati dne 10. julija 1956. Izdeluje vse vrste moških oblek, vojaške in druge uniforme, ženske plašče in kostime po najnovejših krojih. Vabimo vse cenjene interese, da se poslužijo naših uslug. Naš cilj je, da vsakogar zadovoljimo s kvalitetno in cenejo postrežbo.

DVOKOLESA, MOTORNA KOLESA ter vse nadomestne dele po naročilu pošiljamo v vse kraje. Posebni popust za podjetja. COTTUR, ulica Crispi 8, Trst

DVOKOLESA od 7.000 lir naprej in **MOTORNIA VOZILA** od 45.000 lir naprej dobite pri trvdki MARCON, Trst, ulica Pietà št. 3. — Oglejte si naše zaloge!

Obvestilo

vsem gospodarskim organizacijam, uradom in ustanovam

Da se omogoči upravičencem do otroškega dodatka, ki menjajo svoja delovna mesta, redno in neprekinjeno izplačevanje otroškega dodatka na novem službenem mestu, posebno pa tedaj, ko se zaposlijo na območju drugega Zavoda za socialno zavarovanje, dajemo vsem gospodarskim organizacijam, uradom in ustanovam, ki zaposlujejo upravičence do otroškega dodatka, naslednja navodila:

1) Ko upravičenec do otroškega dodatka menja delodajalca na območju tukajšnjega Zavoda za socialno zavarovanje oziroma na območju posameznih zavodovih podružnic (Koper, Sežana, Postojna in Ilirska Bistrica), mu bo delodajalec izstavil v dvojniki potrdilo za otroški dodatek na obrazcu RZ 168, ki ga dobi pri pristojnem zavodu oziroma podružnici in se bo ravnal po navodilih na tem obrazcu.

2) Ko upravičenec zapuša območje tukajšnjega Zavoda za socialno zavarovanje in se zaposli na območju drugega zavoda, mu bo delodajalec izstavil v dvojniki potrdilo kakor pod št. 1) in ga bo napotil na tukajšnji zavod oziroma na pristojno podružnico. Ob predložitvi potrdila svojega delodajalca (potrdila RZ 168) bo zavod oziroma pristojna podružnica odhajajočemu upravičencu izročila v zaprti kuverti njegove dokumente za otroški dodatek.

Tako bo upravičenec na svojem novem delovnem mestu lahko osebnostno izročil svoje dokumente naravnost pristojnemu zavodu za socialno zavarovanje oziroma podružnici.

S tem novim postopkom hoče tukajšnji Zavod navedenim upravičencem omogočiti čim rednejše izplačevanje otroškega dodatka tudi na njihovih novih službenih mestih izven svojega območja.

Okr. zavod za soc. zavarovanje Koper

Razpis

UPRAVNI ODBOR MIZARKEGA PODJETJA SENOŽEČE
RAZPISUJE

mesto RAČUNOVODJE podjetja

Pogoji za sprejem:

1. Splošni pogoji za sprejem v državno službo; no prakso ali 5-letna službena doba na istem položaju v 2. Ekonomska srednja šola s strokovnim izpitom in 5-letni industrijskem podjetju. Plača po dogovoru.

Pismene ponudbe pošljite do 31. julija 1956 na Mizarsko podjetje Senožče.

OB SREČANJU S ČEŠKIMI TELOVADCI

Prijateljski stiki in razgovori

Mnogim, posebno pa koprskim telovadcem in mladini, bo še dolgo v spominu kvalitetni nastop čeških telovadcev in telovadk na Trgu Revolucije v Kopru. Mnogi med številnim občinstvom, so morda šele sedaj prav doumeli vso lepoto gibov in obvladanja telesa, ki ga nudi prav splošna telesna vzgoja, posebno ko telovadec v njej doseže vrhunost, skoraj popolnost. Kako lahko mladi človek to doseže, kaj je potrebno? O tem so že mnogokrat pisali telesni vzgojni strokovnjaki naše množične organizacije PARTIZAN. Nekateri tudi v našem listu. Ker pa prav češkoslovaška telovadba sedi med prve na svetu, bo za naše bralce koristno in zanimivo, kaj so nam o tem povedali češki telovadci ob svojem tri-dnevnem prijateljskem obisku ob našem morju. To priložnost so namreč predstavniki TVD »Partizan« ter koprski telovadci in športniki izkoristili za prijateljske stike in za izmenjavo koristnih izkušenj. Čeprav je češka sindikalna telovadna reprezentanca pod vodstvom Františka Klusala že pred dvema tedni prinesla v svojo domovino, svojim tovarišem, prisrčne pozdrave, ki jim jih je na koprskem trgu izročil predsednik okrajne zveze Partizan Črt Kolenc, ne bo odveč, če tukaj zapišemo nekaj odlomkov iz teh razgovorov. Prvo naše vprašanje je bilo seveda, kakšna je

ORGANIZACIJA TELESNE VZGOJE IN ŠPORTA V ČSR

Razen Klusala nam je to podrobno pojasnil eden vodilnih čeških telovadnih strokovnjakov dr. Jaroslav Sterc. V ČSR imajo kar 6 telesnovzgojnih in športnih organizacij, in sicer razen telesnovzgojne in športne organizacije (T. S. O.) češkoslovaških sindikatov (Revolucijsni odbore hnu? R. O. H.) — njeno telovadno reprezentanco smo videli v Kopru! — še posebne organizacije za šole, za armado, za pripadnike varnostne službe, milice in graničarje, za vajence v industriji in obrti, ter končno še za vas, kjer nosi organizacija še ime »Sokol«. Vsem tem šestim ločenim organizacijam pa načeluje državni komite (ministrstvo) za telesno vzgojo in šport in imajo torej enotno vodstvo. Razen tega nameravajo že s 1. januarjem 1957 vseh 6 organizacij združiti v eno samo. Po vsebinski plati, po metodah dela, pa imajo tri razne veje, na katere se deli dejavnost vsake od omenjenih 6 organizacij. To so telesna vzgoja (telovadba), šport in turizem (taborništvost, izleti, alpinizem). Zanimivo je omeniti, da ima njihova športna organizacija kar 36 različnih sekcij oziroma panog!

Ker je pri nas večših slišati pripombe, da je metoda naše organizacije PARTIZAN za današnji čas

»zastarela in preživela«, da je obvezna splošna vadba, ki jo zahteva od svojih članov, dolgočasna, in da zato ni v njenih vrstah toliko mladine, predvsem delavske in vajenske, kot bi želeli, smo dr. Sterc seveda povprašali, kako je s tem v njihovi telesnovzgojni organizaciji. Odgovoril je kratko in jasno, da je njen glavni in osnovni namen

SPLOŠNA VADBA

To pomeni, da v njenem okviru ne goje specializacije v športnih panogah. Vendar pa pripisujejo velik pomen tudi posebnim vadbam, ker tudi v telesnovzgojni organizaciji gajajo vneto in množično razne športne discipline, ki so za mladino posebno zdrave in privlačne, kot odbojko, košarko, lahko atletiko, plavanje, smučanje in druge. Vendar ne za tekmovalstvo, ker je to stvar športne organizacije, in brez posebnih sekcij! V telovadni organizaciji poznajo le eno specializacijo — v vrhunski telovadbi, do katere pa vodi pot edino preko predhodnega popolnega obvladanja obvezne splošne vadbe.

Kakor torej vidite, so načela in cilji češkoslovaške telesnovzgojne organizacije zelo sorodni, lahko skoraj rečemo — identični — s cilji naše TVD »Partizan«. Zato bo bodoča tesnejša medsebojna prijateljska izmenjava izkušenj še toliko bolj dragocena za obe strani.

(Konec prihodnjič)

SPLOŠNA PLOVBA

Piran

poziva

vse delavce in uslužbenke, ki jim je prenehalo delovno razmerje v tem podjetju, vendar imajo po predpisih pravico v letu 1955 na plačo iz dobička, da se v roku treh mesecev od dneva objave tega poziva pismeno ali osebno javijo podjetju zaradi uveljavitve svojih pravic

Komisija za razpis mest direktorjev gospodarskih organizacij pri Občinskem ljudskem odboru Divača razpisuje

mesto direktorja

REMONTNEGA PODJETJA Divača

Pogoji: Gradbeni tehnik ali zidarski mojster z večletno strokovno, komercialno in organizacijsko upravno prakso pri vodstvu manjšega podjetja.

Kolkovane ponudbe z opisom dosedanjega službovanja oz. kratkim življenjepisom, je poslati komisiji v roku do 15. avgusta 1956

PODJETJE ELEKTRO-KOPER RAZPISUJE SLEDECA DELOVNA MESTA:

knjigovodjo osnovnih sredstev, meznega knjigovodjo, daktilografa I. razreda po možnosti obvladanje stenografije, vodjo elektro-mehanične delavnice, visokokvalificirane elektromonterje, stikalice za RTP Skocjan

Ponudbe pošljite na upravo podjetja

Najmanjša republika

Menda le malokdo pozna najmanjšo državo na svetu — Asen-Holmen. Leži na severnem Svedskem; meri 40 akrov zemlje in ima vsega skupaj le 40 prebivalcev. Ustanovilo jo je nekaj posestnikov kmalu po prvi svetovni vojni, ko so v časopisih čitali o Versailleski konferenci, da nekateri državniiki kar po svoje krojijo zemljevide in ustanavljajo nove republike. Ti kmetje so združili svoja posestva in ustanovili republiko. Vlada ima štiri ministristva: zunanjih in

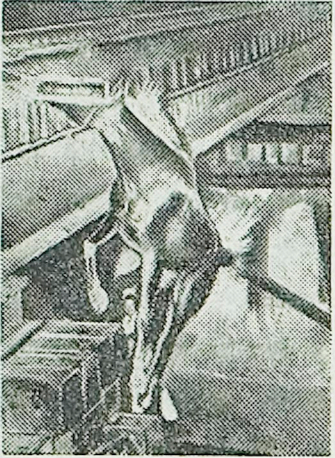
notranjih zadev, finance in šefa admiralitete.

Na mejah te čudne države stoje napisi v šestih jezikih, ki opozarjajo potnike, da morajo imeti potne liste s podpisom predsednika, če hočejo obiskati Asen-Holmen. Da bi bila burka še bolj vesela, stoje na mejah leseni, a uniformirani vojaki, republika si namreč ne more privoščiti živih obmejnih sil. To armado izdeluje zunanji minister, ki je po poklicu likovni umetnik.

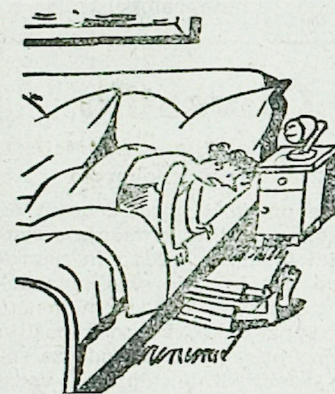
Predsednik republike je sedemdesetletni kmet Gustav Valfridus. Vlada ima svoje seje enkrat na mesec. Na te seje prihajajo ministri v frakih, cilindrih in z umetnimi bradami.

Pravijo, da je pred leti poslal predsednik Valfridus švedski vladi noto, v kateri je zahteval, da prizna republiko, obenem je tudi sporočil, da republika ne bo več plačevala švedski davkov. Za to noto se ni nihče zmenil; švedska vlada republike ni priznala, njeni pobiralci davkov pa še zmerom prihajajo v Asen-Holmen.

V Asen-Holmenu imajo en sam državni praznik, karneval, na katerem se zabava vseh 40 državljanov. Vendar pa življenje v republiki ni več tako veselo, kot je bilo svoje dni. Mlade ljudi vleče v mesto in zmerom več jih emigrira na Svedsko. V Asen-Holmenu je tako zmerom manj mladih ljudi. Predsednik Valfridus se boji, da ga po njegovi smrti ne bi mogel nihče nadomestiti. Tako bi sama po sebi izginila ta vsekakor zelo zanimiva in nenavadna »državica«.

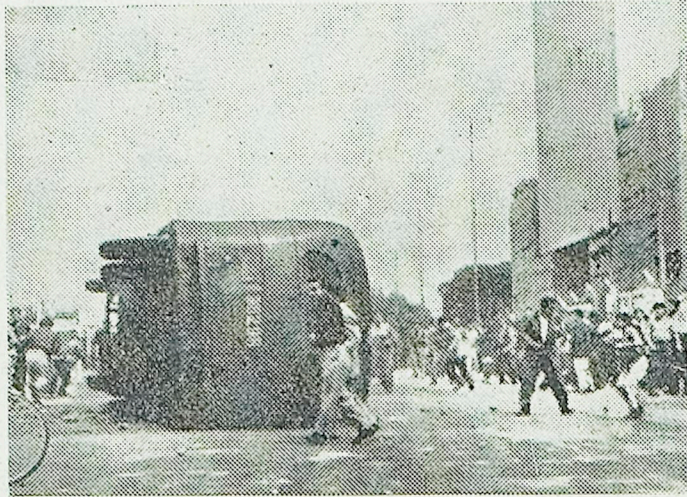
Ta fotografija se je posrečila nekemu priselnemu ameriškemu novinarju. Na stezi ob železniških tirih je vodila neka deklica konja. Nenadoma se je začelo hrumenje prihajajočega vlaka in konj se je splašil. Kljub temu, da je skočil deset metrov globoko se ni poškodoval.

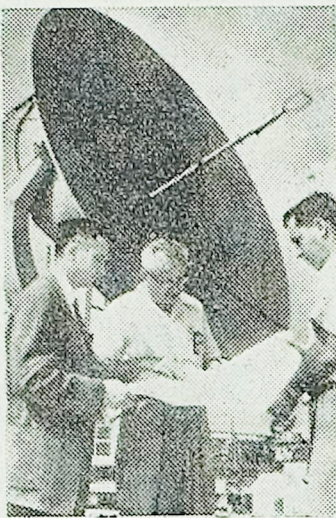
— Kaj že spet sanjaš, da se ti je avto pokvaril?

Vespa v zraku

Vespa ni pravzaprav nič drugega kot osa, vendar je pa postala popularna šele na asfaltu. Pred časom so izdelali Vespo za po vodi, šele pred nedavnim so se pa spomnili, da bi jo spustili v zrak. V ZSSR so naredili »zračni motorček«. To je majhen helikopter, ki leti s hitrostjo 120 km na uro in se more povzpeti do višine 2800 m. Na 100 km porabi 15 litrov bencina.

Prebivalci južne Amerike so znani vročerkveži. Ko so v Peruju pred kratkim povišali tarife na tramvajskem in železniškem prometu, so šli ljudje na ulice. Razjarjeni množici ni bilo dovolj, da je ustavila promet, prevrnila je nekaj tramvajev in jih zažgala. V spopadu med policijo in demonstranti je bilo 50 ljudi ranjenih, 200 so jih pa aretirali.

Z anteno, ki jo vidite na naši sliki, so pred nedavnim ujeli signale, ki so prihajali z Venero; bili so ritmični in sestavljeni iz krajših in daljših znakov, kakor Morseova abeceda. Je torej na Veneri življenje. Je tam tudi civilizacija? To so vprašanja, ki se nam vsiljujejo sama po sebi.

SLOKE ŽENSKÉ

Neki francoski advokat, ki is službi kruh z ločitenimi pravdami, je naredil zanimivo statistiko. Po njej je razvidno, da so skoraj vse razvezane ženske suhe in visoke rasti, torej...

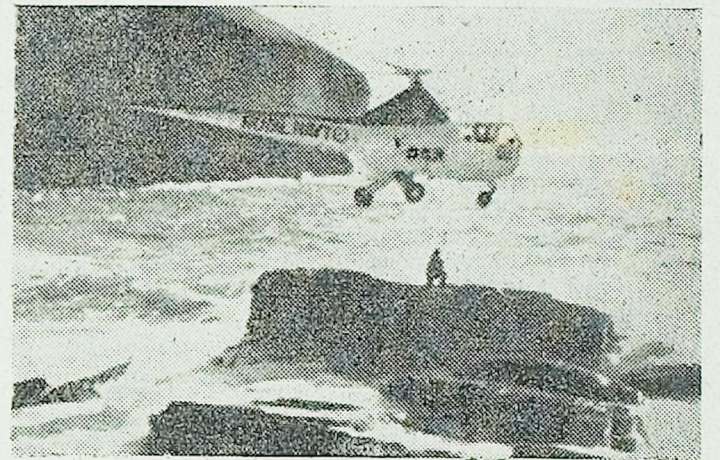
Zmrznjeno jeklo

Vse kaže, da bo stari, klasični način, s katerim so pridobivali visokokvalitetno jeklo, kmalu izginil. Bili so razni tehnološki postopki; železu so dodajali plemenite kovine, kot volfram, krom, nikelj, kobalt itd., vendar brez ognja ni šlo. V Ameriki so začeli visokokvalitetne vrste jekla proizvajati na nov in povsem nasproten način — z zmrzovanjem. Postopek je v

tem, da jeklo, ki ima krom, nikelj ali druge plemenite kovine potopijo v tekoči ogljikov dioksid in acetone. Takšno jeklo je dvakrat trše od drugih vrst jekla in je kljub temu zelo prožno in upogljivo. Znano je, da je jeklo zelo težko obdelovati, to pa me velja za to jeklo, ki so mu vzdeli ime »AM 350«. Proizvodnja je mnogo cenejša od dosedanje.

ELEKTRONI

Koncem junija letos je bila v Haagu, na Holandskem, premiera prvega elektronskega baleta. Seveda je vladalo za to predstavo veliko zanimanje. Elektronska glasba ni niti najmanj podobna vokalni ali instrumentalni. Zvočni izvori, s katerimi ustvarja močne, sugestivne in zadržujoče učinke, so generatorji, transformatorji in razni elektronski ter elektricni stroji. Mnogi kritiki pravijo, da se s tem odpirajo nove možnosti za ritmično izražanje. Temu baletu priznava jo umetniško vrednost, vendar naglašajo, da je ta glasba precej mučno delovala na živce večine poslušalcev.

Le redkokatero prometno sredstvo je tako vsestransko uporabljivo kot helikopter. Najbolj primeren je pa menda za reševanje. Pred nedavnim je ob angleški obali doživel nek ribič majhen brodolom in se rešil na samotno čer. Na srečo ga je opazila patrulja mornariških helikopterjev, spustili so mu vrvnato lestev in ga potegnili na varno.

ERNEST HEMINGWAY:

Slovo od orožja

POSLOVENIL RADO BORDON

»Na kateri strani?«
»Tukaj.«
»Začutil sem jo.«
»Kašljaj!« sem rekel.
»Bojim se, da bo potem še večja. Je že dvakrat večja, kot je bila jutraj.«
»Sedi!« sem rekel. »Brž ko zberem papirje teh ranjencev, te bom vzel v avto in te bom zapeljal k tvojemu bataljonskemu zdravniku.«
»Rekel bo, da sem to napravil nalašč.«
»Ničesar ti ne morejo storiti,« sem odvrnil. »To ni rana. Saj si jo imel že poprej, ali ne?«
»Toda izgubil sem pas.«
»Poslali te bodo v bolnišnico.«
»Ali ne bi mogel ostati tu, tenente?«
»Ne. Niman tvojih dokumentov.«
Pri vratih se je prikazal šofer z napotnicami za ranjenec, ki so bili v avtomobilu.
»Štirje za 105. Dva za 132,« sem rekel. To sta bili bolnišnici onkraj reke.
»Sofiraj ti,« sem velel. Pomagal sem vojaku, ki je imel kilo, da se je povzpela na sedež poleg naju.
»Govorite angleško?« je vprašal.
»Seveda.«
»Kaj pravite o tej prokleti vojni?«
»Svinjarija.«
»Tudi jaz pravim, da je svinjarija. Jezus Kristus, zares je svinjarija.«
»Si bil v Združenih državah?«

»Kaj pa drugega. V Pittsburgu. Vedel sem, da ste Američan.«

»Mar ne govorim dovolj dobro italijansko?«

»Vseeno sem takoj vedel, da ste Američan.«

»Se en Američan,« je rekel šofer italijansko in opazoval vojaka, ki je imel kilo.

»Poslušajte, poročnik! Ali me morate prav zares peljati k tistem regimentu?«

»Da.«

»Zdravnik-kapetan namreč ve, da sem imel kilo. Tisti prekleto pas sem zabrisal proč, da se mi je poslabšalo in mi ne bi bilo treba nazaj na fronto.«

»Razumem.«

»Ali me ne bi mogli peljati kam drugam?«

»Če bi bila fronta bliže, bi te lahko zapeljal v prvo previjališče. Toda tu, v zaledju, moraš imeti dokumente.«

»Če se vrnem, me bodo operirali, potem pa me bodo ves čas držali na fronti.«

Razmišljal sem.

»Menda ne bi hoteli biti ves čas v prvih linijah, kajne?« je vprašal.

»Ne.«

»Jezus Kristus, ali ni ta vojna prekleto?«

»Poslušaj,« sem rekel. »Ko stopiš ven, se zvrni po tleh, da boš dobil na glavi bulo. Ko se bom vračal, te bom pobral in odpeljal v kakšno bolnišnico. Ustavi se ob cesti, Aldo!«

Ustavili smo se na robu ceste. Pomagal sem mu stopiti ven.

»Čakal bom prav tu, poročnik,« je rekel.

»Na svidenje,« sem dejal.

Odpejala sva se in za kako miljo prehitela polk, potem pa sva prekoračila reko, ki je bila vsa motna od snežene vode in ki je hitela med stebri mosta, potem pa sva peljala dalje po dolini in odložila ranjence v dveh bolnišnicah.

Nazaj gredé sem sam sofiral in sem hitel s praznim avtomobilom, da bi našel možakarja iz Pittsburga. Najprej sva peljala mimo regimenta, ki je bil bolj razgret in počasen kot kdaj koli, nato pa sva srečala zamudnike. Zatem sva videla bolniški voz, ki so ga vlekli konji in se je ustavil po cesti. Dva moža sta dvigala vojaka s kilo, da bi ga naložila na voz. Vrnili so se ponj.

Ko me je zagledal, je zmajal z glavo. Bil je brez čelade in izpod las na čelu mu je tekla kri. Nos je imel odrt in na krvavi rani je bil prah; tudi lase je imel vse prašne.

»Poglejte bulo, poročnik!« je zakričal. »Ni pomoči. Vrnili so se pome.«

Ko sem se vrnil v vilo, je bilo ura pet, in odpravil sem se tja, kjer smo čistili avtomobile, da bi se umil. Potem sem v sobi, sedeč v hlačah in v srajci pri odprtem oknu, napisal poročilo.

Nekako čez dva dni bi se morala pričeti ofenziva, jaz pa bi moral z avtomobili proti Plavam. Že dolgo nisem bil pisal v Združene države; vedel sem, da bi moral pisati, toda tako dolgo sem bil odlašal, da mi je bilo zdaj skoraj nemogoče pisati. Ničesar ni, o čemer naj bi pisal.

Odposlal sem nekaj vojaških razglednic Zona di Guerra in sem prečrtal vse drugo razen besed: Imam se dobro. To jih bo nekoliko zamotilo. Te razglednice jim bodo v Ameriki zelo povšeči, saj so nenavadne in skrivnostne. Tudi ta vojna je nenavadna in skrivnostna, toda mislim sem, da je vendarle kar v redu vojskovana in grozna v primerjavi z drugimi vojnami proti Avstrijcem. Avstrijska vojska je prav ustvarjena za to, da bi imel Napoleon koga premagovati; kateri koli Napoleon... Želel sem si, da bi tudi mi imeli kakega Napoleona; toda namesto njega imamo Il Generala Cadorno, ki je debel in ves zadovoljen sam s seboj, in Vittoria Emmanuelu, malega človeka z dolgim, tenkim vratom in kozjo bradico. Tam čez, na drugi strani imamo vojvodo iz Aoste. Nemara je prelep, da bi mogel biti velik general, vendar ima videz moža. Mnogi bi radi videli, da bi bil on kralj. Dela namreč vtis kralja. Je kraljev stric in poveljuje Tretji armadi.

Mi smo v Drugi armadi. Pri Tretji armadi je tudi nekaj britanskih baterij. Srečal sem dva britanska topničarja iz te armade, in sicer v Milanu. Bila sta prav prijetna človeka, in skupaj smo preživeli lep večer. Bila sta velika, boječa in in sta skupaj mnogo razmišljala o vsem, kar se je dogajalo. Zaželel sem si, da bi bil skupaj z Angleži. Bilo bi dosti bolj preprosto. Po vsej priliki bi bil že ubit. Ne v tem bolničarskem poslu. Da, pa čeprav v bolničarskem poslu. Tudi britanski šoferji-bolničarji so bili včasih ubiti. Vendar sem vedel, da jaz ne bi bil ujet. V tej vojni ne. Ničesar nima opraviti z mano.